ژینا ـ نامە

منداڵی سێ ساڵانە دەپرسێ" من لە کوێوە هاتووم؟"، مەبەستی ئەوەیە مرۆڤ لە کوێوە هاتووە، دەپرسێ"خودا چییە؟" گەورەکان بەم پرسیارە دەسڵەمێنەوە! منداڵ گەرەکیە خۆی و جیهان بناسێ، گەر فەرهەنگ، کۆمەڵگا، دابونەریت، بنەماڵە، ئایین، تەرسەزانست لێی تێکنەدەن!

حەڤدە ساڵان بوو لە ڕێگای بیرکردنەوە کەرەسەیەکی نوێی دۆزییەوە و بوو بە خاوەنی دوو شەریکەی جیهانی، تەنیا دەزگای بەردەستی کامپیۆتێرێکی کۆن بو !
منداڵ لێهاتووە، گەر نەخۆش نەبێت و نەخۆشی نەکەن. مەسەلەکانی منداڵی ئەمڕۆ "سوڕەی مریشکە ڕەشە"، دۆعای چوون بۆ سەر ئاو، خۆهاڵاندن لە پارچەی ڕەش لە بەر چاوحیزان نییە! منداڵی ئەمڕۆ دەیەوێ جێگای ڕاستەقینەی خۆی کە لێی زەوت کراوە، وەرگرێتەوە!

ئێمەی منداڵانی سەدەی ڕابووردو، لە گەڵ ترس و نەزانی تێکەڵبووین، لە خەودا لە ترسی "ئەلهاکی دێو"، "سووتاندنی سیرەت لە جحەندەم"، شووڵی ئاقای"ق" لە فێرگە، لە ترسی جنێوباران، ڕادەچڵەکاین. ئەو کەسانەی فێریان دەکردین وەک خۆمان، منداڵانی بەر لە ئێمە بوون!

لە لێزان و "پیری سیاسی" دەگەڕاین، ڕۆژێک لە نەخۆشخانەی فیروزگەری تاران، چووینە لای ماقووڵانی سیاسی سەر بە خەتی "میللی ـ میهەنی"، کە لەوێ کۆدەبوونەوە. لە وڵامی ئەو پرسیارە کە حزبەکەیان چییان بۆ کورد هەیە؟ وڵامیان داوە "فعلا مسئله مهمتری در پیش است." مەسەلەی گرنگتر بۆ ئەوان، ڕووخانی ڕژیم بو .
بە دەگمەن پیری سیاسی کورد لە دەرەوەی حزبەکانی ئێرانی، هەبوون، ئەوانەش چاومان پێیاندەکەوت، دوورکوژ بوون.
بۆ وڵامی کۆمەڵێک پرسیار چووینەماڵی یەک لەوان لە شاری تاران، کە لە ماڵەکەی هاتینە دەر، جگە لە ئاڵۆزی مێشک، پرسیاری بێوڵامی ترمان

لێ زیاد بوو. ئەو دواتر بوو بە یەک لە چەند سیاسەتمەداری بەناوبانگی کورد. هەر ئەو کەسە، کەسێکی بەناوبانگی تری وەها لە بەرچاو ڕەش کردین کە تووخونی نەکەوین. دردۆنگی پیرانی سیاسی لە یەکتر ترسی " ئەلهاکی دێوی" تێدا، زیندوو ڕادەگرتین.

ئێمەمانان کە بەردەوام لە نێوان تاران و تەورێز و شارەکانی کوردستان هاتوچۆمان دەکرد، لە زانا، لە تێگەیشتوو، لە جیلی سیاسی پێش خۆمان دەگەڕاین. لە ڕابووردو دابڕابووین و ئێستای خۆمان لێ ڕوون نەبو!
خوێندکارانی کوردی زانستگا لە هاتوچۆی ئەم شارو ئەوشار دابوون، کۆڕ و کۆمەڵ بە ئاشکرا و نهێنی دەبەسترا، وەک ئەمڕۆژانە، باس لە فەلسەفە دەکرا، بەڵام وڵام بۆ فەلسەفە چییە، نەبو!

لە کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی عیلمی و ئەدەبی، کانوونی موعەلیم و خوێندکار ، پیری سیاسی، شاعیر و نووسەر و لاوی تازە پێگەیشتوو بە لاساییکردنەوە لە پیران شیعر و پەخشان و هەستی شۆڕشگێڕانەی خۆیان دەردەبڕی. قسەکان قسەی ئاسایی و بڕی بڕی بوو، جگە لە قسەی چەند کەس ، هاوڕێیەکی نزیکی شەریفزادە و موعینی، کەسێکی ئەندامی "کۆنفیدراسیۆنی خوێندکاران" لە ئورووپا، ئەم دووانە ترۆر کران. ئەوان شتیان دەزانی و ڕاستگۆ بوون. کەسی سێهەم زیندانییەکی سیاسی، بیرمەندێکی کرماشانی بوو، ڕژیمی ئیسلامی کوشتی.

لە کاتی سەیرکردنی کتێب لە قەراخ شەقام کەوتە قسەکردن لە گەڵم، کە گەرمی قسە بووین خۆی ناساند و گوتی "کورد دەبێ داوای سەربەخۆیی بکات، دەرفەتی وا بۆ کورد دەست ناکەوێتەوە"! ئەو کەسەش ڕەنگە هەڵواسرابێ!
ئێمە منداڵانی سەردەمی "سوڕەی مریشکە ڕەشە" ئاوا بەسەر بەناو "ئینقلاب"ی خەڵکەکانی ئێراندا کەوتین! قسەکانی کابرای سیاسەتمەداری فارس " فعلا مسئلە مهمتری در پیش است" ئەمڕۆژانە تازە دەنوێنێ و لە دەمی بەرپرسانی سیاسی کوردەوە، منداڵانی دوێنێ و پیرانی ئەمڕۆ دەبیستری .

ئەمڕۆژانە ئیتر بە شوێن لێزان و پیری سیاسیدا ناگەڕێم، ڕوو لە تاران ناکەم، لە گەڵ خەڵکی جیهان ڕوو لە کوردستان دەکەم.

منداڵی سێ ساڵەی سەرەتای ئەو سەدەیە گەورە بوون، دەزانن لە "کوێوە" هاتوون، دەزانن "خودا" چییە و چی نییە! دەزانن چیان دەوێ، پێویست ناکا بپرسن "فەلسەفە" چییە! ئەوان خۆیان بیر دەکەنەوە و زانیاریی لە "سوڕەی مریشکە ڕەشە" وەرناگرن!

پەیامبەرە درۆزنەکان ترۆر ناکرێن و ناکوژرێن، ئەوان دەمرن !
ڕاستگۆکان، ژیناکان، کوژرا و ترۆرکراوەکان، دەمێنن.

دوو زیندانی سیاسی لە دەروازەی شار، لە سەر قەڵاندۆش بە ڕێپێوان و دروشمی سوور گەیشتنەوە نزیک ماڵ، لە گۆڕەپانی گەورەی شار وتارگوتن دەستی پێکرد، لە ناکاو ئەم دروشمە "داس و چەکوش سەرنێزە مەحکوم دەکات" لە زاری کەسێکەوە دەرپەڕی، کەسی وتاربێژ، لە وڵامدا وتی" دانیشە.... قوڕعان سەرنێزە مەحکوم دەکات"! ئەمە دەربڕی دوو بۆچۆنی دوو جیلی نوێ و کۆن بوو، یەک، ئیلاهی و ئیسلامی، دوو، زەوینی و ماتڕیالیستی! شەڕی ئەم دووانە، شەڕی هیچیان نەبو. باوەڕی هەرکیان باوەڕی ئەوان نەبو. هەر دوو لە یەک شتدا هاوبەش بوون، بێگانەبوون لە خۆ و خۆ لە ئەویتردا دیتنەوە، وەک جیلەکانی بەر لە خۆیان.

بیست ساڵان لە ژێر چەنگاڵی عەجەم
ناڵاندم بەسەد دەرد و غەم
کێوی بەختمان دایگرتبو تەم
کەس یارای نەبو بێژێ ئەمن هەم
روس نەجاتی دام بو بە فریشتەم
بژی ئیستالین خۆش چەکچو داس
لە ژێر ئیستبداد کوردی کرد خەلاس "هەژار – ئاڵەکۆک"

وەرە مەیدانێ لە ڕێی نیشتمان/ بکە قوربانی سەر و ماڵ و گیان (هێمن)
بیایید همه تن به کشتن دهیم/ مبادا که فرصت به دشمن دهیم (فردوسی)

ئەی خالقی عەرد و ئاسمانان
وەی خالقی جوملە ئینس و جانان
مولک و مەلەک و فەلەک بجارەک
بیلجومە تە چێکرن تەبارەک (خانی)

تۆ پادشا نیشانی بۆ هەر سەوادی ئەعزەم
بێ سەدر و شانشینی بێ پەردە پەردەداری
هەر ئەمری تۆ مەدارە بۆ کار و باری عالەم
هەرچەند بێ وەزیر و بێ سەدر و کار وباری (حاجی قادر)

ای خداوند خراسان و شهنشاه عراق
ای به مردی و به شاهی برده از شاهان سباق
ای سپاهت را سپاهان رایتت را ری مکان
ای ز ایران تا به توران بندگانت را وثاق
ای جهان را تازه کرده رسم و آیین پدر
ای برون آورده ماه مملکت را از محاق
ای ملک مسعود بن محمود کاحرار زمان
بر خداوندی و شاهی تو دارند اتفاق
هم بدان رو کاشتقاق فعل از فاعل بود
چرخ و سعد از کنیت و نام تو گیرند اشتقاق
از همه شاهان چنین لشکر که آورد و که برد
از عراق اندر خراسان وز خراسان در عراق
همچنان باز از خراسان آمدی بر پشت پیل
کاحمد مرسل به سوی جنت آمد بر براق
ای فراق تو دل ما بندگان را سوخته
صدهزاران شکر یزدان را که رستیم از فراق (منوچهر دامغانی)

تێگەیشتنی پشت ئەم شیعرانە لە یەک جیاواز نییە، ئەوەی وەشوین ئەویتر کەوتووە، کوردەکەیە! تێگەیشتنی شاعیر و نووسەر و سیاسی کورد بە خەستی لە کۆنەوە لە ژێر سێبەری تێگەیشتنی ئیسلامی - ئیلاهی، نووسەر

و شاعیر و سیاسی نەتەوەی باڵادەست و فکر و فەلسەفەی دەستەچەندەمی ڕۆژئاوا لە ڕێگای ئەوانەوە بووە .

نە ئیسلامی محەممەدی و نە مارکس و ئینگلس بە ویستی کورد لە رێگای زمانی کوردییەوە نەهێنراونەتە کوردستان .
گەر کورد بە ویست و تێگەیشتنی خۆی لە فەلسەفەی ئورووپا تێگەیشتبا و خۆی تێکەڵ بە جوڵانەوەی هزریی یۆنانی هاوسای و لە سەدەی نۆزدە تیکەڵ بە شۆڕشی ڕزگاری نەتەوەکانی باڵکان بە دژی ئیمپراتوری عوسمانی – ئیسلامی کردبا، ژیانی سەدەی بیست و بیست و یەکی گرێدراوی جرجاڵەکانی سەدەی بەردین نەدەبو .

ئێمە سەدەکانی ڕابووردووی خۆمان بەو نەتەوانە و تێگەیشتنیان دۆڕاند کە ئێمەیان کردبووە ژێرچەپۆکەی تێگەیشتنی خۆیان .خۆ لە ناو تێگەیشتنی ئاتاتورک، ڕەزا شاە، خومەینی، فرووغی و جەهانبەگلوەکان، ئیدول و ئیدئۆلۆگ و تئۆرسێنی تورک و فارس و عەرەبدا دیتنەوە، چەشنێک لە کۆیلەبوونە.

فەرهەنگ و هونەر، سینەما، شانۆ، ئەدەبیاتی ئێمە لە ژێر باندۆڵ و لە ژێر سێبەری سیستەمی چوار وڵاتی داگیرکە و نوخبەی ئەوان دایە و نوخبەی کورد لە نێو سیستەمی ئەواندا خۆیان دیتۆتەوە. مۆنتاژکاریی لە هەموو بەرهەمێکی فکریی، فەرهەنگی، هونەریی ئێمەی کورددا دەبیندرێ.

سیاسی کورد کە زیاتر لە سەد ساڵە لە فۆڕمی حزبدا سیاسەت دەکەن، دەزگای هزریی، لێکۆڵینەوە و توێژینەوەیان نییە بۆ ئەوەی ئاگاداری مێژوو، کۆمەڵگا، فەرهەنگ، باوەڕ و تێگەیشتنی خەڵک بن. هیچ حزبێکی کورد لە بەستێنی ناسینی کورد و کوردستان و پێشینەی، چوار کتێبی نییە بیخاتە بەر دەستی ئەندامانی .

زانستگای کورد نەپرژاونەتە سەر کاری ئەساسی و بونیادی بۆ ئەوەی بە پێی زانست کۆنترین مرۆڤی نیشتەجێی مێزۆپۆتامیا(ناوچۆمان) بناسن و پێناسەی بکەن. زانستگای ئێران و تورکیا و عێراق و سوریا بە دەستی مرۆڤی کورد چەواشەکاریی ناو مێژوو و زمان و فەرهەنگ و هونەر و کۆمەڵگای کوردی کردووە.

هێچ کۆمەڵە ئایینەباوەڕێکی کورد نەهاتن بە شوێن بنەمای ئایینی کورد و بنەمای بیر و هزر و تێگەیشتنی کورد بکەون، ئێستاش نازاندرێ جوغرافیای کوردستان لە کوێوە بۆ کوێیە .بەڵام هەموی ئێمە شارەزای مێژووی فارس و تورک و عەڕەب و زمان و ئایین و کیانی ئەوان هەین .

ڕووکەشێک لە خۆمان وەک کورد دەزانیین و خۆمان لە ڕووکەشبووندا دەبینیینەوە. گەر جیهانی مەجازیشمان داگیر کردبێ، خۆمان بە ڕووکەشەکانەوە خەریک دەکەین و هەستمان دەکوڵێ و مێشکمان گەرم دادێ و دڵمان خێراخێرا لێدەدا. گەر ئەندامی حزب و گرووپ بیین، گەشکە دەمانگرێ گەر مۆری گرووپەکەمان لە شوێنێک درابێ .
ئەمانەی باس دەکرێن ڕاستی ئێمەیە و ئێستاش هەر وایە. هێندە خزمەتی ئیسلام و تورک و عارەب و فارسی و کیانی ئەوانەمان کردووە، بۆمان بووە بە عادەت، فەرهەنگ، تێگەیشتن.

خۆ هەڵواسین بە خودا، لەنین، ستالین، فردووسی، منوچێهری و بێژماری تر، مرۆڤێک دەنوێنێ کە لەخۆیدا" بیر و هزر و هێز" نابینێتەوە بۆ ئەوەی خۆی تێدا بنوێنێ. ئەو مرۆڤە کە خۆی نەبوو، دەبێتە موسڵمان، ئێرانی، عێراقی، سووری و تورکییەلی .

کوردبوون بە تەنیا زمان، جلوبەرگ، هەڵپەڕکی، مۆسیقا و چەک نییە، ئەوانە ڕووی دەرەوەی کوردبوونە، کورد لە ناوەوە چییە، مێژووەکەی چۆنە؟ ناسنامە و پێناسە و تێگەیشتنی چییە؟

کورد گەر وەک نەتەوەکانی تر خۆی ساخکردبایەوە و پاڵی بە خۆی و بوونی خۆی و کەسایەتی خۆی و تێگەیشتنی خۆی و پشتئەستوور بە خاک و مێژووی خۆی بایە، نەدەبوو ژێرچەپۆکە بمێنێتەوە .

ژێرچەپۆکەمانەوەی کورد تەنیا بۆ داگیرکەر ناگەڕێتەوە، بۆ داگیکراویش دەگەڕێتەوە. چی لە داگیرکراودا هەیە کە دەکرێ داگیری بکەی؟ دەکرێ بیکەیە ژێرچەپۆکە .

هەژار موکریانی ٣٣ ساڵ بەر لە ئەمڕۆ لە شاری بۆن، لە دانیشتنێکی خۆمانە، گوتی، " ئێمە پێمانوابوو کورد لە بەر نەبوونی خوێندەوار سەرنەکەوتووە، خوێندەوارمان لێ پەیدا بوو، ئەوانیش وەک شێخ و مەشایخ خانەقای خۆیان دامەزراند!"

کۆمەڵگای کوردستان سەدە و هەزارەکان، کۆمەڵگای "خانەقایی" و مرۆڤی کورد "دەروێش" و "مورید و موراد"ئاسا بووە. لە سەرووی هەموو مورادەکان حزووری "خودا" دەبیندرێ.
هەر **ئەمری تۆ مەدارە** بۆ کار و باری عالەم/ هەرچەند بێ وەزیر و بێ سەدر و کار وباری (حاجی قادر)
تێگەیشتنی "هەر ئەمری تۆ مەدارە" تەنیا بۆ "خودا"ی حاجی قادر نەبووە، ئەمری شا، سوڵتان، خەلیفە، شێخ، والی واجب بووە. ئەم تێگەیشتنە، دوو چەشنە مرۆڤی لێ کەوتۆتەوە، "ئامر" و "مەئموور"! ئەم باسە تەنیا تایبەت بە کورد نییە. هیتلێر و حزبی ناسیۆناڵ سۆسیالیست، ستالین و حزبی کۆمۆنیست، حزبی ئامر و مەئموور بوون. بنەماڵە، کۆمەڵگا، فێرگە، زانستگا، ئیدارە، پرۆفیسۆر، نووسەر، فەیلەسووف، هونەرمەند گرێدراوی ئەم چەشنە تێگەیشتن و "پەروەردە"یە بوون و هەن. لە ناو سیستەمێکی لەو چەشنە، ڕاستی، ماف، پرسیار و دیالۆگ جێگایان نابێتەوە. "موراد" لە ئاسمان وسەر ئەرز "زانا و عەقلی" بێ هاوتان. هاوفکریی، بیریی گشتی، کاری فرەکەسی لە ناو ئەم سیستەمە جێگای نابێتەوە.
بڵند بو وەکو شێری لانی (لنین)/ لە لای بو کلیلی تەلیسمی زەمین
لە خۆی کۆوە کرد لاوی پاک/ لە مەیدانی خستی لە زاڵم کەلاک (هەژار- ئاڵەکۆک)
جوغرافیا، زاراوە، "ئایین و مەزەب"، عێل، عەشیرە، تایفە، ناوچە و گەلێک تایبەتمەندی گرووپ و خێڵ، هۆی جیایی بوون. گەر کوردی ناوچەکان گەیشتوونە یەک، ناسنامەیی ناوچەیی بە سەریاندا زاڵ بووە. گەر

کوردی عێل و تایەفە و عەشیرە گەیشتوونەتە یەک، باڵای عەشیرەیی لایان بەرزتر بووە، دەروێشی خانەقا موریدی شێخی خۆیان بوون، مرۆڤ بە ئاغا و ئەربابەکەیەوە ناسێندراوە.
کوردبوون و کوردستانی بوون لە سنووری ئەم جەغزانە تێنەپەڕیوە. ئەمڕۆش یەک ئایین، یەک زمان، یەک خودا، یەک خانقا، یەک نەتەوە و یەک وڵات لە گەڵ سنوور ڕووبەڕوون. ئەمڕۆش گرفتی کورد، هەمان گرفتی سەردەمی شەرەفخان، خانی، حاجی، قازی و هەژارە.
گەر دێ هەبوویا مە ئیتحادەک/ فێکرا بکرا مە ئینقتادەک
ترک و عەرەب و عەجەم تەمامی/ هەمیا ژ مەرا دکر خولامی
پلۆڕالیسم جوان، سروشتی، ئینسانی و درووستە. یەکگرتوویی، هاودەنگی، هاوڕێیی، هاومەبەستی بۆ پاراستنی پلۆڕالیسم، پێویستە.
لە شارەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان "ئەنجومەنی" ئەدەبی، شانۆ، هونەریی، یانەی فێربوونی زمان، کۆڕ وکۆمەڵی ژینگەپارێز و شوێنی تری کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی، هونەریی، پیشەیی هەیە، بەڵام یەکگرتوویی لە ئاستی پارێزگا و پانتای ڕۆژهەڵاتی کوردستان بوونی نییە. ئەم ئەنجومەن و یانانە دەتوانن ببنە کوردستانی.
ڕاپەڕینی ژینا بەربەستەکانی ٤٣ ساڵی ڕابووردووی لە سەر ڕێ لابردووە، گەر هەتا دوێنێ ڕژیمی مەلا و دامودەزگاکانی ڕێگر بوون، ئێستا بێ ئەوان دەکرێ و دەبێ یەکگرتنی کوردستانی سەر بگرێ. کوردستان دەبێ زۆرتر و زۆرتر خۆی لە ڕێکخستن و دامودەزگای کوردستانیدا ببینێتەوە، پێکهێنانی شۆڕای شار، شۆڕای پارێزگا، شۆڕای کوردستان و دامودەزگای کوردستانی لە هەموو بوارێک پێوسیتی ژیان و نیازی ئەمڕۆ و سبەینێی خەڵک و وڵاتی ئێمەیە.
کۆمەڵگای کوردستان و "خوێندەوارانی هەژار" لەم سەدەیە لە تێگەیشتنی "خانەقایی" دوو دەکەونەوە و سەردەمێکی نوێ بونیات دەنێن. خوێندەواری کورد لە ماوەی چەند دەساڵی ڕابووردو لە ڕۆژهەڵات بە پێچەوانەی سەردەمی پەهلەوی لە بواری خۆڕێکخستن و بەڕێکخراو کار کردن بەرەو پێش چووە و تەنیا ڕێگای کوردستان بەسیستەم کردنی کۆمەڵگایە، سیستەمێک کە لە ژێر بیر و هزر و هێزی کورد خۆی دابێ. کوردستانێکی پلوڕاڵی یەکگرتوو، یەک ئامانج و یەک داهاتوو، کوردستانی ژینا و ژیناکانە!

ماشێنی تەبلیغاتی ڕژێمی ئیسلامی ئێران لە قوڕ چەقیوە. مێدیای جیهان لە ئێران نەماون، جگە لە وانەی بە پێی "ئەمر و نەهی" ڕژیم دەجولێنەوە ، یان لە زیندان توونـد کراون. ئەوانەش گەرەکیانە بچن بۆ ئێران ڕێگا نادرێن . ئینترنێت تاکە ڕێگای پێوەندی ناوخۆ و دەرەوە، لە ژێر پۆستالی نیزامی و ئەمنیەتی بەکار دەهێندرێ. سەرەڕای هەموو بەربەستەکان مێدیای جیهان لە لایەن تاکەکانەوە بە هەواڵ، وێنە و فیلم تێر دەکرێ. ئەمە جیاوازی سەردەمی ئێستا و سەردەمی دیکتاتۆرەکانی سەدەکانی پێشوو دەردەخات.

"CNN"بە فەرمانی پێنتاگۆن دەیتوانی تاپۆی هەواڵ لە کاتی شەڕی کەنداودا بکات، "سەحاف"ی وەزیری تەبلیغاتی سەدام دەیتوانی هەموو ژورنالیستەکانی بیانی بخڵەتێنێ و بیانباتە ئەو شوێنانەی پێشتر سناریۆکەی ئامادە کرابوو. "سەحاف"ەکانی ئێران لە سەدەی بیست دەیانتوانی کوردستان لە بێدەنگی مێدیای جیهاندا لێرە و لەوێ قەتڵوعام بکات .

ئەمڕۆ ماشێنی تەبلیغاتی و پڕۆپاگەندە و مێدیای زەبەلاح سەرەڕای دەستەلاتی بێسنووریان تەنیا سەرچاوەی هەواڵ نیین .ئەم سەدەیە سەدەی مێدیای چەند ملیارد کەسییە، کە دەبێ باس لە سوود و زیانەکانی بکرێ.

گەڕانەوەی دەستەلاتی مێدیا بۆ تاک، وەرچەرخانە کە وەرچەرخانی تری لە دوایە. تاک ئێستا خاوەن مێدیایە، خاوەن قسەیە و گەر بە باشی بەکاربهێنێ، سیستەمە داخراوەکان تووشی گۆڕان دەکا .

تاک بە درێژایی سەدەکان لە لایەن کڵێسە، کەنیسە، مزگەوت، حکومەت و سیستەمەکانەوە بۆمباران دەکرا و ئیمکانی خۆ پاراستن و زانیاری وەرگرتن لە زۆر شوێنی جیهان بۆ تاک نەبوو .ژنان بە درێژایی ژیان دەنگیان لە چوارچێوەی ماڵەکانیشدا کپ کرابوو، ئێستا دەنگ هەڵدەبڕن، پەیام و هەواڵ دەنێرن و سیمایان مێدیای جیهانی داگرتوە. منداڵ و لاو کە حیسابیان بۆ نەدەکرا، ئێستا بوونەتە خاوەن قسە و مێدیا .

کورد بە درێژایی مێژوو زیانمەند و لە حاند مێدیای داگیرکەران بێ هێز بووە، ئێستا کەرەسە و دەزگا و تەکنیکی مێدیایی هەیە، کارمەند و ئەندامی لەو دەزگایانە بە ناوی ژۆرنالیست هەیە، بەڵام ژۆرنالیستی نییە. بنووسی بۆ ڕۆژنامە هەیە، نووسەر و ڕۆژنامەنووسی بۆ ڕۆژنامە نییە. کورد مێدیای بۆ حزب و دەستەڵات و دەستە و گرووپ هەیە، مێدیای نەتەوەیی نییە. تاکی کورد مێشک و هەست و بیروهزری گرێدراوی مێدیای داگیر و مێدیای لایەنەکان ماوەتەوە و لە هەمان کات دەرگای مێدیای جیهان بەرەو ڕووی تاکی کورددا کراوەیە.
ڕاپەڕینی ژینا، لاو، منداڵ و کیژانی کوردی خستە ناو مێدیای جیهانەوە، دەنگ و ڕەنگیان سنوورەکانی بەزاندووە و گوند و شارەکانی خۆیان بە جیهانەوە گرێ دەدەن. ئەوان مێدیای ڕژیمی ئیسلامی ئێرانیان بەزاندووە و لە سەرووی مێدیای حزب و دەستە و گرووپەوە خۆیان گەیاندۆتە خەڵکی جیهان .لاوانی شارەزای مێدیا، فیلمساز، وێنەگەر، وێنەکێش و هونەرمەند لە تەک کەسانی ئاسایی چرکەکانی ڕاپەڕین تۆمار دەکەن، چرکەگەلێک کە بە دەگمەن بۆ وێنەگەرەکانی جیهان هەڵکەوتووە.
ئەگەر لە وێتنام "یەک وێنە" بوو بە زمانحاڵی خۆڕاگری خەڵکی ئەم وڵاتە، لە کوردستان لە ماوەی چل ڕۆژی ڕابووردوو، دەیان وێنە بوون بە سیمای کەنیشکی کورد لە شاشەی تەلەڤیزیۆن، ڕوپەڕی ڕۆژنامە و گۆڤارو وێنەی سەر باڵەخانە و دیواری شەقام.
لە کۆمەڵکوژی موغان بە دەستی پارس، ژنۆسایدی دەرسیم بە دەستی تورکان، هەڵەبجە و ئەنفال بە دەستی ڕژیمی عێراق، ژنۆسایدی کۆبانی و شەنگال بە دەستی ئیسلامی داعش، قەتوڵاعامی قاڕنا و قەڵاتان بە دەستی ڕژیمی ئیسلامی، کورد نە دەنگ و ڕەنگی هەبوو، نە مێدیا !
کێژانی ئەم سەدەیەی ڕۆژهەڵات بوونە هۆی وەرچەرخانێکی کەم وێنە. ئەو وێنە و دەنگ و ڕەنگەی ڕۆژانە بە پانتای جیهان بڵاو دەکرێنەوە، تەنیا چەند وێنە و چەند کورتە فیلم و چەند پەیام نیین، ئەوانە بەڵگەی دەستپێکردنی سەردەمێکی نوێی وڵاتی ئێمەن، ئەو وێنە و هەواڵانەی ئەم ڕۆژانە بڵاو دەکرێنەوە، پڕکردنەوەی ئەو ئارشیوەن کە بە درێژایی سەدە و هەزارەکان بە بەتاڵی مایەوە. ناوەکانی ئەم سەردەمە کە بە ناوی ژینا دەستی پێکرد و شار بە شار و گوند بە گوندی گرتەوە، ئیتر نافەوتێن، لە بیر ناچنەوە، گەر خۆشمان لە بیریان بکەین وەک چۆن زۆر لە بیرکراون، لە مێژووی جیهاند دەمێننەوە .

ئەو وەرچەرخانەی لە وڵاتی ئێمە ڕووی داوە، ئەو گیانانەی ڕۆژانە لێمان وەردەگرن تەبلیغ بۆ پەیڤ و تێگەیشتنی ئیسلامی "شەهید"نییە، هاواری مرۆڤی زاڵە هاتوو لە ڕژیمی ئیسلامی یە بۆ ئازادی و سەربەستی، بۆ ژیان و مانەوەی ژیان، بۆ بەردەوامی ئازادیی لە ئەمڕۆ و دواڕۆژ .

ڕاپەڕینی ژینا، وەرچەرخانی "تێگەیشتنی مێدیایی" کوردە بۆ ئەوەی بەرەو سازکردنی مێدیاگەلی نەتەوەیی نەک بە تەنیا بۆ پەنجا ملیۆن کورد، بەڵکوو بۆ کورد و هەموو خەڵکی جیهان! ئەوەی ئەمڕۆ مێدیای تاکی کورد خۆی لە دەریای مێدیای جیهاندا دەبینێتەوە و دەبێتە دەنگ و ڕەنگی کورد، شۆڕشێکی مەزنە و دەبێ ببێتە ڕێگا بۆ مێدیای نەتەوەیەکی بێ کیان .

حزووری بەردەوامی کورد لە مێدیای جیهان بە هەموو ڕەنگەکانیەوە، دەبێ ببێتە سیاسەت و ستراتیژی مێدیایی کورد. بەردەوامی کورد لە مێدیا ڕێگا بۆ سیاسەت، دیپلۆماسی و بۆ ڕێگاچارەی سیاسی ئاواڵە دەکاتەوە، مانەوە لە ناوجە غز و سنووری مێدیای حزب و گرووپ و مێدیای داگیرکەرانی کوردستان، سیاسەت و تێگەیشتنی کورد لە بازنەی جەغزەکاندا دەهێڵێتەوە .

گەر تاکی کورد و هێزی سیاسی، باوەڕیان بە بوونی کوردستان لە ناو گوندی جیهانی دا هەبێ، دەبێ بە هەموو شێوەیەک هەم هاووڵاتی کوردستان بن و هەم هاووڵاتی ئەم گوندە. مێدیای سەردەم ئێمە دەکاتە هاووڵاتی ئەم گوندە. چەند وێنە و هەواڵی درووست، ژینای کردە هاووڵاتی جیهان، هەزاران وێنە و قسەی پێشوومان جێگای خۆی نەگرت .

ڕاپەڕینی ژینا و لایەنەکانی وەک کورد دەبێ بناسین و بیناسێنین. مێدیای بەر لە ژینا بە دەنگ و ڕەنگ و لاپەڕەی چاپی و ماڵپەڕەکانەوە، مێدیای گونجاو لە گەڵ سەردەم نەبوون و ئێستاش نیین. مێدیای ئەمڕۆ و سبەی دەبێ یەک لە گرنگترین پرۆژەکانی کورد بێ.

مێدیا و کاری مێدیا تەنیا دەنگ و ڕەنگ و دانیشتن و قسەکردن نییە، مێدیا و کاری مێدیا چەتوون ترین و گرنگترین کارە کە مرۆڤ تووشی بووە. گۆڕان و گۆڕینی تێگەیشتن و گرێدراو مانەوە بە مێدیا، ئامانجی هەر مێدیایەکە. ئەو کاتەی کورد بتوانێ گۆڕان لە بینەر و بیسەر پێک بهێنێ و گرێدراو بیهانهێڵێتەوە لە سیاسەتدا سەرکەوتوو دەبێ .

ڕاپەڕینی ژینا و هەر ڕاپەڕینێکی تر بە بێ مێدیا دەبێتە "بەهار عەرەبی"، سوریا، ئەفغانستان و شوێنی تر .مێدیای جیهان شەڕی ئۆکراینیان لە مێشکی خەڵکی جیهاندا هێشتۆتەوە و بەشی گەورەی ئەو شەڕە مێدیای ڕۆژئاوا دەیکات. ڕاپەڕینی ژینا و داهاتووی هەموو کوردستان لە باکوور بۆ باشوور و ڕۆژهەڵات بۆ ڕۆژئاوا، گرێدراوی مێدیا و تێگەیشتنی کورد لە مێدیایە .

حزبی ناسیۆناڵ سۆسیالیستی ئاڵمان یەکەم حزب و یەکەم حکومەتی جیهان بوو کە لە ڕێگای دەنگ و ڕەنگی تەلەڤیزیۆنەوە، ئیدە و فەرهەنگی فاشیستی بردە ناو مێشکی خەڵکەوە و بوونە هۆی مەرگی دەیان ملیۆن خەڵک، ڕژیمی ئیسلامی توانی چل و سێ ساڵ خەڵک بخاپێنێ! مێدیا دەتوانێ لە دەست هیتلێر و موسلینی و ستالین دابێ، دەتوانێ لە دەست گاندی و ماندێلا و کورد دا بێ!
مێدیا دەتوانێ مرۆڤ بەرەو ژیان، ئازادی، ئاشتی، بەرەو تێگەیشتن و لە یەکتر تێگەیشتن، بەرەو ئازاد بیرکردن و بیرکردنەوەی هەمە لایەن بەرێ. دەتوانێ ماڵێک بێ بۆ هەر کەس و هەموو کەس. کورد مێدیایەکی وای گەرەکە، مێدیایەک پشت بە خەڵک، زانست، هونەر، فەرهەنگ و هەمە ڕەنگی و هەمەچەشنی ببستێ.

سەرهەڵدان و ڕاپەڕینی ژینا گشتگیر و هەمە لایەنە، ویستی سەرەکی ڕووخانی رژیمی ئیسلامی یە و پرۆژە و بەرنامەی نووسراو و پەسەندکراوی لە پشت نییە!

نەتەوەکان، ژنان، لاوان، منداڵان، کرێکار، پزیشک، فێرکاری فێرگە و زانستگا، کەسی ئاسایی، بازاڕی بە ویستی خۆیان بەشدارن و بە خڕی لە سیستەم و بەناو "جنبش سبز" و "ئیسلاح تەڵەب" و ئیدئۆلۆژی ئیسلامی و حکومەتی تێپەڕیون. ئەم بێزارییە داهاتوو بۆ ڕژیم ناهێڵێتەوە!

ئەم ڕاپەڕینە داڕێژراو و پلان بۆداندراو نەبووە و ئیدەی هیچ ناوەندێکی ئاکادێمی و وەتاخی فکری ئێرە و ئەوێ نەبووە و هیچ حزبێکی ناوخۆ و دەرەوە نە پلانی بۆ دارشتووە و نە ڕابەڕایەتی دەکات، کەسێکی وەک لەنین و گاندی و ماندێلا لە سەرووی ڕاپەڕینەکەوە بوونی نییە.

هێز و وزە و بیر و هزر و پلان گرێدراوی کچان و کوڕانە کە لە شار و گەڕەک و شوێنی ژیان و کار و ناوچە چالاکن و ئینترنێت، دنیای مەجازی و سۆسیال مێدیا هۆی گرێدانی ئەوانە لە هەر شوێن و هەموو شوێن.

ئەوەی وێچوویی شۆڕشەکانی کلاسیک لەم ڕاپەڕینەدا کەمتر دەبیندرێ، بە مانای کوێربوونی ڕاپەڕین نییە. هەڵسەنگاندنی ئەم ڕاپەڕینە کە پێشینەی

نەبووە، بە چاوی کلاسیک و فۆڕمۆڵی ئاکادێمی دەست نادا. بەراوەردکردنی لە تەک "بەهاری عەڕەبی" کە وێچوویی هەیە، وڵامدەری تایبەتمەندییەکانی ڕاپەڕینی ژینا نییە !

ئەوەی لە چل و چەند ڕۆژی ڕابووردوو بیندرا، چ وەک هێزی بەشدار و چ وەک ئامانج، بەرهەمی گوندێکی دیژیتاڵی فرە زانیاریی، کۆمۆنیکاسیۆنی بێ پچڕانەوە و تێگەیشتنی بەردەوامی خێرایە .

مانای مرۆڤ، ماف، ئازادی و فەلسەفەی ژیان و چۆنیەتی ژیان لە بۆچوون و تێڕوانینی منداڵ، لاو و ژن دەردەخات و لە هەمان کات بەرپەرچدانەوە و ڕەدکردنەوەی فەرهەنگ و تێگەیشتنی زاڵی ئایینی و کلیشەکانی "پەروەردە" و نوێکردنەوە و ڕەخنەبارکردنی تێگەیشتنی فەلسەفی – سیاسی- ئابووروو ی و سیستەمی حوکمڕانی سەدەی هەژدە هەتا ئەمڕۆیە و بە تێگەیشتن و مێتۆدگەلی کەون ناکرێ ئەمبازی ببین .

گێژاوی هەمە لایەن کە سەرانی ڕژیمی داگرتووە، بێعەمەلی و بێ سیاسەتی دەوڵەتانی ڕۆژئاوا بەرانبەر بەم ڕاپەڕینە، کۆن و نوێبوون لە سیاسەت و تێگەیشتن دەردەخات !

ئەوە بەو مانایە نییە کە "ئێران" پێشڕەوی گۆڕانکاریی جیهانە، بە پێچەوانە "ئێران" و کوردستان ڕەنگدانەوەی ئەم گوندە جیهانی یەی سەدەی بیست و یەکە. لە "ئێران" و کوردستان ئێمە لە تەک دیاردەیەکی جیهانی ڕووبەڕووین کە هەم لایەنی کۆنی هەیە و هەم لایەنی نوێ، دیمەنەکانی لە ئوکراین، ئورووپا، یەکیەتی ئورووپا، چین، ڕووسیا و ئامریکا دەبینیین. کە پێویستە باس بکرێن.

ئێمە لە گەڵ هێز و بیر وهزری لاو، ژن و منداڵ و مێگا زانیاریی و کۆمۆنیکاسیۆن و مێتۆدی تەواو نوێ ڕووبەڕووین. لاوی ئەمڕۆ هەرچەند هێشتا خۆی لە ژێر باندۆڵی فەرهەنگی ڕابووردوو و سیستەمی کۆمەڵایەتی حکومەتی بە تەواوی دەرباز نەکردووە و ئازادی دڵخوازی خۆی وەرنەگرتووە، بەڵام ئەوە ڕوونە لە بیست ساڵی ڕابووردوو پاشەکشەی بە زۆر لایەنی ژیانی کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی، سیاسی، ئایینی و چەشنی ژیان

هێناوه و لایەنی فەلسەفی و سیاسی و کۆمەڵایەتی خۆی هێدی هێدی دەچەسپێنێ و سیستەمی سیاسی پاشماوەی سەدەی ڕۆشەنگەریی بەرەو نوێبوونەوه و گۆڕان دەبات. ئەمەش بە مانای ئەوەیە فکری سیاسی و تێگەیشتنی کۆن و کلاسیک و دامودەزگاکانی کارا بۆ ئەمڕۆ نیین.

کوردستان و باقی شوینەکانی جوغرافیای بەناو "ئێران"، ڕەنگدانەوەی ساڵی ١٩٧٩ نین. نەتەوەکان و خەڵک وەک یەک ناجولێنەوە، ڕژیم لە هەموو شوێنێک وەک یەک ناجولێتەوە. لە سیستان و بەلوچستان نەک لە تاران، خەڵک لە مزگەوت قەتڵوعام دەکرێن، ئەو خەڵکە ئیتر ناتوانن بە دەستی بەتاڵ و بە ژمارەی کەم ڕووبەڕووی ڕژیم ڕاوەستن، بە دەیان هەزار دێنە سەر شەقام و بە چەک هێرش دەبنە سەر پایگاکان. ئەمە تایبەتمەندی زاهدانە کە دەبێ وا بجولێتەوە، ئەم تایبەتمەندییە لە تاران نییە و ڕژیم وەک زاهدان لە تاران ناجولێتەوە. ئەمە ئەو ڕاستییە دەسەلمێنێ "ئێران" یەک وڵات نییە، یەک نەتەوە نییە. فارس لە تاران و بەلوچ لە زاهدان دوو بەشی یەک دیاردە نین.

قووڵایی جیاوازییەکان، دوو نەتەوەی داگیرکراو و داگیرکەر دەسەلمێنن. ڕووبەڕووبوونەوەی فارس و بەلوچ لە گەڵ ڕژیم یەک نییە، هەرچەند لەم بارودۆخەدا هاومەبەست بن بۆ ڕووخانی ڕژیم. لە زاهدان و کوردستان خۆپیشاندەران ئاڵای "ئێران" هەڵناکەن، ئاڵای خۆیان بەرز دەکەنەوە، سروودی خۆیان لە مزگەوتەکان بڵاو دەکەنەوە، هەروەک چۆن ئازەری و تورکمان و عەرەب و فارس خۆیان وەک خۆیان پێناسە دەکەن، نەک بەو چەشنەی بۆیان دیاری دەکرێ.

لە زانستگاکانی تاران خوێندکار ئیتر لە هۆلێ سمینار لە ژێر سیبەری دەزگاکانی نیزامی و ئەمنیەتی گفتوگۆ و دیالۆگ لە گەڵ سەرانی ڕژیم ناکەن، لە نیوان خۆیان و ئەوان ئاور دەکەنەوە. لە کوردستان کاتێک ڕاستەوخۆ دەسترێژ لە منداڵ و گەورە و بچووک دەکەن، ئەوانیش ئاگر لە شوێنەکانیان بەردەدەن، بەردیان تێدەگرن و کۆکتێل مۆلۆتۆفیان بۆ دەهاوێژن، هێما و سەنبوولەکانیان دادەگرن، ئەم کارە لە هەموو شوێنی "ئێران" دەکرێت.

کاتێک ڕژیمی "ئێران" بە درۆن ڕاکێت دەهاوێژێتە ناو ماڵە پێشمەرگە،

پێشمەرگەش گەر ڕاکێتی هەبایە و دەستی ئاواڵە بایە، بە ڕاکێت و دڕۆن وڵامی دەداوە، هەر ئەو کارەی لە هەر شوێنێکی جیهان دەکرێ! ئەوەی هەر کام لەو کارانە چەندە مرۆڤانە و چەندە درووستە نکۆڵی لە نادرووستبوونی ناکرێ، بەڵام جیهانی ئێمە بە پێی تێگەیشتنی "مەسیح" و "گاندی و ماندێلا" بەڕێوە ناچێ و ئەوەش یەک لە گرفتە سەرەکییەکانی فکریی، فەلسەفی، سیاسی و ئینسانی مرۆڤ و سیستەمی جیهانی یە، کە هەموو دەزگاکانی لە قەیرانی فکر و عەمەلدا بەسەر دەبەن.

لە تاران نەک لە سابڵاخ و سنە و کرماشان،"تەنزنووس " کە کاری ڕەخنە و کەناندنی خەڵکە، ئێستا بینەر و بیسەرەکانی فێر دەکات چۆن کۆکتێل مۆلۆتۆف ساز بکەن .
ڕاپەڕین لە یەک ئاست و یەک فۆڕمدا نامێنێتەوە و ڕێگا و مەنتقی خۆی پەیدا دەکات. کاتێک ڕژیم ترس و "وەحشەت" لە ناو خەڵکدا ساز دەکات، ترس و "وەحشەت" دەبینێتەوە، کاتێک کلّۆ دەهاوێ، بەردی تێدەگرن .گەر "گاندی" کاتی کۆمەڵکوژی لە زاهدان حزووری هەبایە، بیری لە ئاڵترناتیڤ دەکردەوە. ئەو کەسانەی لە سەر شەقام و لە ناو شار و گوندەکان بە دەستی بەتاڵ ڕووبەڕووی ڕژیمێکی نیزامی ئەمنیەتی بوونەتەوە، مافی ئەوەیان هەیە خۆیان ئاڵترناتیڤ دیاریی بکەن.

بەشدارانی ئەم ڕاپەڕینە بەربڵاوە، هەموو دەرچووی زانستگا و ئەندامی حزبی" ئێرانی" و نەتەوەکان نین، ئەوانەی لە خوێن دەگەوزێندرێن هەموو چالاکی سیاسی نین، مرۆڤی وێرانکراون، مرۆڤی بێ بەش لە هەمووشتن، گوندی و شاری دێنە سەر شەقام .
ئەوانەی لە تاران تێکەڵ بە دروشم جنێو دەدەن، هەر وەک ئەو کەسانەن کە لە مەهاباد و زاهدن و شوێنی تر جنیو دەدەن، هەر وەک چۆن سەرانی ڕژیم و بکوژەکان لە سەر شەقام پیسترین جنێو دەدەن. ئەوەش بەرهەمی سیستەم خۆی و بەرهەمی "پەروەردە" و فەرهەنگی ناو کۆمەڵگایە .

گەر خەلک چەشنێکی تر لە "پەروەردەیان" هەبایە، جورێکی تر دەجوڵانەوە. گەر سیستەم مرۆڤانە لە گەڵ خەڵک جولابایەوە، خەڵک جیاواز دەجوڵانەوە، هەروەک چۆن لە سەر شەقام جیاواز لە گەڵ مۆرەکانی ڕژیم دەجولێنەوە. ئەو سەرزەوینە تێکەڵاوی"ناکۆکییە"کانە و ناکۆکیەکان لە سەر

شەقام و لە ناو ڕاپەڕین خۆیان نیشان دەدەن. سناریۆی ئەم ڕاپەڕینە پێشتر نەنووسراوە کە دەرهێنەر وەک خۆی پیادەی بکات.

ئەم ڕاپەڕینە مەزنە بە خۆڕاگریی کەنیشکێکی کورد کە لە بەرانبەر نوێنەرانی سیستەم ڕاوەستا، دەستی پێکرد، لە مێشکی ئەودا پلان و سناریۆ بۆ ڕاپەڕین نەبوو، ئەو وەک تاکە کەس بەرگری لە مافی تاکە کەسی خۆی کرد، ئەو کارەی کە تاک تاکی بەشداربووان لە ڕاپەڕین لە هەموو "ئێران" دەیکەن، ئەوە کلیلی ڕووخانی ڕژیمە و هەر کەس و هەر ناوچە و هەر میللەتێک و هەر خەڵکێک بە پێی بارودۆخ و مەنتقی پێویست دەجولێتەوە.

لە دروشمەکاندا دەگوترێ، مەرگ بۆ ڕژیمی ئیسلامی "ئێران". ئەمە ویستی هەمووانە، بەڵام هەموو وەک یەک ناجولێنەوە و هەموو وەک یەک نین . کوردستان یەزد و تاران زاهدان نییە. گەر ڕژیم زووتر لە زاهدان و خوزستان برووخێ، پرۆسەی ڕووخانی تاران خێراتر دەبێ. لەم ڕاپەڕینەدا مەنتقی دۆمینۆ دەبیندرێ. خشتی یەکەم لە سەقز و سنە لار بووە و ئێستا هەموو" ئێرانی" داگرتۆتەوە. ساڵی ١ ٩٧٩تاران لە تەورێزەوە ڕووخا .

ڕۆژی بیست ویەکی ڕێبەندان تەورێز ترسناکترین تووندوتیژی بەخۆیەوە بینی، لەو ڕۆژەدا خەڵک پەلاماری بنکەکانی پۆلیس و پادگانیان دا، لە نزیک باخی گولستان خەڵکی تووڕە ڕژانە سەر پاسەبانێک کە دەستی لە کوشتاری خەڵکدا هەبوو، ژنێکی گەڕاوە هەلینگی دایە سەر پاسەبان و هەر لەوێ قامکی بە چاویدا کرد و هەڵیکۆڵی و پاشان کەلاکی پاسەبانیان هەڵواسی. هەر ئەو ڕۆژە لە کاتی گەڕانەوە بۆ کوردستان شایەدی بینینی خەلکی ئازەرشار بووین ، کۆمەڵێک پاسەبان و ساواکیان وەپێش خۆیان دابوو، لە دەرەوی شار هەڵیانواسین. ئەم کارانە لە سەردەم و کات و ساتی وادا کراوە، سەردەمێک کە سیستەم هەڵدەوەشێتەوە.

لە چل و چەند ڕۆژی ڕابووردوو کۆمەڵێک خائین و هاوکاری ڕژیم لە کوردستان و شوێنی تر و تاران کوژراون، مەلا لە تاران و شوێنی تر وەبەر شەق دراون. لەم ڕاپەڕینەدا خەڵک وڵامی ئاکار و ڕەفتاری ڕژیم دەدەنەوە کە لە ماوەی چل و سێ ساڵی ڕابووردو پەیڕەوی کردووە. کاتێک تەنزنووس لە ناو تاران لایف لە سەر سازکردنی کوکتێل ملۆتۆف بڵاو

دەکاتەوە، مانای ئەوەیە ڕژیم ڕێگای تری بۆ نەهێشتوونەتەوە. "ئێران" لە حاڵەتی ئاوارتەدا ڕۆژگار تێدەپەڕینێ، ڕژیم هەموو هێزی خۆی بەکار دەهێنێ و خەڵک و هێزەکانی ڕێگای تریان بۆ نەماوەتەوە.

ئاستی خەڵک و بەشداران لە ڕاپەرین یەک دەست نییە و ناتوانێ یەک دەست بێ، ئاستی سەر هەڵدان لە شوێن شوێنی "ئێران" یەک دەست نییە و ناتوانێ یەک دەست بێ، هەر بەو پێیە ئاستی ڕووبەڕووبوونەوەی خەڵک و ڕژیم یەک دەست نییە، کێبەرکێ لە نێوان ڕژیم و خەڵک لە هەموو ئاستیکدا لە ئارادایە، پەتی رژیم لە شوێنێک زووتر و لە شوێنێکی تر درانگتر دەپچرێ، گەر لە مەهاباد خەڵک پێیان دەکرێ هەموو هێماکانی ڕژیم بێننە خوارێ مافی خۆیانە، گەر لە زاهدان دەتوانن ناوچەیەک بە چەک ڕزگار بکەن مافی خۆیانە. گەر لە تاران و مەشهەد و شیراز دەتوانن بارگای رژیم ئاگر تێبەر دەن، مافی خۆیانە، گەر لە شوینێکی تر خەڵک دەتوانن دەست لە ملی هێزی نیزامی بکەن و ڕەگەڵ خۆیان بخەن، مافی خۆیانە.

لە هەر شوینێک هێزی ڕژیم و سیستەم تێکبشکێ، تێکشکانی تاران نزیک دەبێتەوە. هێزی ڕژیم لە هەر شوێنێک بە چۆک دابێ، سیستەم بەرەو چۆکدادان دەبردرێ. ڕژیم یەکدا بە دوو شار و ناوچەکانی لە دەست بدات، پێتەختەکەشی لە دەست دەدات. خەڵکانی سەرزەمینێکی هەمە چەشنی پڕ لە ناکۆکی هەمە چەشن، ڕێ دەبڕن و بە پیی بارودۆخ و مەنتقی ڕاپەڕین دەجولێنەوە، یەک خێرا دەگاتە مەقسەد و ئەوی تر کەمتر خێرا، بەڵام هەموو یەکتر لە پێتەختی ڕووخاو دەبیننەوە.

ساڵی ١٩٨٠ لە ناو بووس بەرەو شوێنی کار(شانۆ) دەچووم، سەرم بە سەر کتێبدا گرتبوو، بێ ئەوەی بزانم سەرم هەڵبڕی، لەو بەری شەقام چاوم بە کەسێکی کەواوپانتۆڵ کوردی ڕەنگ مەیلەو سەوز کەوت، پیاوێکی کەڵەگەت، سمێڵێکی کوردانە .
کە بووس ڕایگرت، بێ ئیختیار دەرپەڕیم و وەشوێن کابرا کەوتم، وەک شێتان هەرام دەکرد کاکە کاکە! کاکە وەستا، کە گەیشتینە یەک، حەپەسراو سەیری یەکترمان دەکرد. هەر دوو دەستی گیرا بوو، کەچی حەولی لە ئامێزگرتنی کابرای نەناسی دەدا. ئەوە چییە؟ لێم پرسی، گوتی "چای عێراق

دەفرۆشم". پێشمەرگەی شۆڕش بوو. هەرکمان ئەو ڕۆژە لە پایتەختی "ئێران" بووین.

لە تەک هاوڕێکەم بەرەو شوێنێک دەچووین، پاتۆلێکی کوردی لە بەردا بوو، گەسکێکی درێژ بەدەستەوە سەر شەقامی دەماڵی، پشتی لە ئێمە بوو . چۆنی مامە گیان، قەدەرێکی پێچوو هەتا ئاوڕی داوە، فرمیسک بە لا چاویدا دەهاتە خوار، بێ هیچ قسە هەرکمانی لە ئامێز گرت. پێشمەرگەی شۆڕش بوو. ئێرە شاری گونبەد، تورکمان سەحرایە!

دوو هوتێل شوێنی ئەوان بوو، یەکیان لە شوێنی کارەکەم نزیک بوو، زۆر جار دەچوومە ئەوێ، ڕابەری حزبەکان و ئەوانەی ماتڵ بوون بەرەو ئوروپا بڕۆن، لێرە دەمانەوە. هیچیان لەوانە نەدەچوون کە گەسکیان لێ دەدا و چای عێراقیان دەفرۆشت. جار بە جار بە کەتە فارسی و ئینگلیسی لە گەڵم دەدوان .

بەیانییەکی زووی ڕۆژی هەینی لە گەڵ دۆست و هاوکارێک لە چیا بەرەو خوار دەهاتین، لەو بەرزاییە لە ناو مەیدان کۆمەڵێک جلوبەرگی کوردی لەبەر چەکبەدەست مەشقیان دەکرد، هاوڕێکەم سەیری کردم و پرسی ئەوانە کێن؟ کە گەیشتینە لایان و چاکوخۆشیمان کرد و پرسیم ئێوە کێن و لێرە چی دەکەن؟ یەکیان گوتی "ئێمە جەماعەتی کاک سادقین ."لێرە چ دەکەن؟ "لە گەڵ برادەران مەشق دەکەین"! ئێرە تارانە!

لە حەساری پیشتەوە مەقەڕی هاوبەشی پاسدار و پێشمەرگە، بۆتکەیەکی جگەرە و چوکلت و ساردی فرۆشتنی هەبوو، لە گەڵ مامە پیرە کەوتمە قسە. گوتی" پێشمەرگەی شۆڕش بووم و لێرە بێ قیمەت کراوین، چەند جنێوی بە عەجەمان داو گوتی" دەگەڕێمەوە، با لە وڵاتەکەی خۆم بمرم!" ئێرە شارە شیرینەکەی شنۆیە!

وڵاتەکەی ڕزگار کرا، نازانم گەڕایەوە یان ئەویش بە کەیلەوە سەری نایەوە! وڵات ڕزگار کرا، بەڵام خەڵک چی؟! ئەدی پێشمەرگەی شۆڕش لە تاران و گونبەد گەڕانەوە؟

لە پەیمانگای هونەرجوانەکان، پەیمانگای مامۆستایان، کەنیشک و کوڕی

دهۆکی دەلال هونەر، شیعر، درامایان بە ڕووح و گیانمان داکرد، لە بەرا گۆشەیەکی بتهۆڤینیان ژەند، ئاڵمانییەکان گوتیان" بتهۆڤینمان زۆر بیستووە، کوردی بژەنن". هەوای زەمبیل فرۆش و هاودەنگی کیژان و کوڕان، ئێمەی بوژاندەوە .لە ڕەوزەی سولەیمانی (باخچەی منداڵان) مناڵی بچکۆلانە کە زۆربەیان بە وتەی خانمی بەرپرس بە زگی برسی خۆیان دەگەیاندە ڕەوزە، لە سەر سەکۆ شانۆیان هاوڕێ لە گەڵ دەنگی پیانۆ پێشکەش کرد. لە عەنەب منداڵی سووتاو بە چەکی کیمیایی، گوڵبارانیان کردین، هەروەک چۆن ناویان گوڵەباخ و مەهاباد بوو. لە ناو لەش سووتاوانی عەنەب، ناوی مەهابادی قازی هەبوو. ئەو شوێنەی سەرۆک لێی لە دایک ببوو. ئەو ڕۆژانە نەورۆزی ١٩٩٤ بوو.

لەو پەڕی سنوورەوە، لە ناو سیپە چایی و تەلیسی خەنە، کتێبی کوردیان بە دیاریی بۆ دەهێناین و بە دزی دەستاودەستمان پێدەکرد. ئەو پێشمەرگانەی پڕ لە خۆشەویستی بە ناوی جیاواز و پیشەی جیاواز خۆیان دەگەیاندە ڕۆژهەڵات، ئەو گۆرانی و حەیرانبێژانەی بە شاخ و چیادا بۆ زیارەتی چوارچرا خۆیان دەگەیاندە ڕۆژهەڵات، ئەوانەی سنووریان بە قاچاخ دەبڕی بۆ ئەوەی خۆیان بگەیینە خزمەکانیان، ئەوانە چیان لێ بەسەر هات؟

ئاخۆ دەنگی شۆڕش کە لە زۆربەی ماڵەکانی ڕۆژهەڵات دەبیسترا، هێشتا دێتە گوێ؟ ئاخۆ ئەو پێشمەرگانەی باڵایان گەیشتبووە سەر ئەربابا و وەنەوشە و دەستەویەخەی بکوژانی سەر بە ڕژیمی ئیسلامی ئێران دەبوونەوە، ماون؟
ئەدی ئەو سەد هەزار پێشمەرگەیەی دەنگیان هەتا دووردەستەکانی ڕۆژئاوای جیهان ڕۆیشتبوو، وێنەکانیان لە ماڵان نیشانی ئێمەی کوردی هەندەران دەدران، چیان پێهات؟
ئەرێ ئەو شاعیرانەی لە ڕادیۆ بەغدا دەنگی شیعریان دەگەیشتە گویمان و دەیانگوت "چاوم چاوی چاوەکەم"، چیان پێهات؟ ئەو شانۆکارانەی سەکۆی شانۆ و شاشەی تەلەڤیزیۆنیان بە پەیڤی کوردانە دەرازاندەوە و دەیانگوت، " نان و شانۆیەکم بدەیە، هەتا نەتەوەیەکی تێگەیشتووت بدەمێ" داخوا ماون؟ نەتەوەی ئەوان پێشکەوت....؟!

ئەم چیرۆک و بەسەرهات و حیماسە لە بیرکراوانە بۆ ژینا و ژیناکانی وڵاتی ڕۆژ و ڕەز و ئاگرە دەگێرمەوە، با داستانی ئەمڕۆی ئێوە لە بیر بکەن .

""ئوستاد" ئەوەی لە ڕۆژهەڵات بەڕێوەیە، ڕۆژانە دەیبیستن و دەیبینن، ڕاپەڕینی "لەچەک" نییە، ڕاپەڕینی لاوانی سەدەیە، ئەو لاوانەی ئێوە بەرەو دەرەوەی وڵات دەیانتارێنن! دەنگی ژنانە، ئەو ژنانەی لە گوند و شاری لای ئێوە دەکوژرێن! دەنگی ئەو ژۆڕنالیستانەیە کە لای ئێوە تیرۆر دەکرێن و گرووپ گرووپ ڕەوانەی گرتووخانە دەکرێن! دەنگی ئەو منداڵانەیە کە لە فێرگەکانی ئێوە وێران دەکرێن! دەنگی ئەو خوێندکارانەیە کە لای ئێوە دەڕوخێندرێن، عاسی دەکرێن!

""بەڕێز ""ئەوەی لە ڕۆژهەڵات ڕوو دەدا، دەنگی "بەرەڵایی" نییە، دەنگی سیاسی نوێیە، کە لە جیهان دەنگی داوەتەوە و لای ئێوە نابیسترێ، زمانحاڵی جیلی نوێیە، کە ئێوە کاولتان کردوون .دەنگی ئەو دایک و باب و باپیر و داپیرانەیە کە چل وسێ ساڵە بە ناوی خودا و ئیسلام وێرانکراون. دەنگی ئەو کەسانە و ئەو میللەتانەیە کە چل و سێ ساڵە بێ زمان و ناسنامە کراون. دەنگی ئەو دیندارە جیاوازانەیە کە لە مزگەوتەکان قەتڵوعام دەکرێن، دەنگی ئەو جیا بیر و جیا زمان و جیا ئایین و باوەڕمەدارانەیە کە بەردەوام هەڵدەواسرێن و لە سیاچاڵ دەخزێندرێن .

بۆچی سوسیال مێدیا و ئینترنێت و گۆڤار و ڕۆژنامە و مێدیاتان، عەجەمانە دەدوێن؟ سەیرێکی مێدیای جیهان بکەن بزانن جگە لە ئێوە و دەمڕاستەکانی حزبوڵا و هێندێک میرزابنووس، کێ بە نزمی باس لە ڕاپەڕینی هاونیشتمانەکانتان لەو دیو دەکات؟!! ڕووحی ئیدئۆلۆژی و حکومەتی ئیسلامی بە لەچک فڕێ درا، ئێستا ڕاپەڕین بۆ لە چاڵ نانی جەندەکی "حکومەتی ئیسلامی" یە !

نەزانیین خراپە، بزانی و چەوت بنووسی خراپترە. ڕاستبێژ بن و ڕاستی بنووسن .سەیری شەقام بکەن و گوێ لە خەڵک بگرن. سیاسەت پیشە، خاوەن حزب و حکومەت، باشووری نیشتمان کلۆنی وڵاتان و کلۆنی ئیسلام نییە، ڕاپەڕینی ڕۆژهەڵات بە سوودی هەموو کوردە و کۆتایی هێنان بە ئۆتۆریتەی سیاسی – فکریی- نیزامی "ئێران" لە باشووری وڵات، هەنگاوێکی مەزنە بەرەو ڕزگاری ئێوە و ئێمە! ڕاپەڕینی لاوان و ژنان درانگ یان زوو ڕوو دەکاتە لای ئێوەش. پشت بە خەڵک ببستن، حکومەتی مەلا پشتی ئێوە نییە و نەبووە !

لە تارانەوە پەیامی مەرگ بۆ کورد هاتووە، دوێنێ سمکۆ، قازی، هورموز، ڕەحمان، سادق، فواد، سەدیق، مینە، بێهروز و هەزارانی تر، ئەمڕۆ تەرم دەنێرنەوە و هەواڵی مەرگی پێشوەختی کیژ و کوڕی کورد ڕادەگەێنن. لە تاران و ئیسفەهانی سەفەوییەکانەوە پەیامی ئاشتی، ئازادی، دێموکراسی، خودموختاری، خودگەردانی، فیدرالیسم و "رئوفەتی ئیسلامی" بۆ کورد نەهاتووە.

موستەشارانی تاران و ئیسفەهان وەک موستەشارانی سپانی، بریتانی، فەڕانسی، هولەندی لە ئافریقا و ئاسیا و قارەی ئامریکا پەیامی داگیرکردنیان هێنا. ئەوان دانیشتووانی سەرەکی ئەو شوێنانەیان قڕ دەکرد، وڵاتیان داگیر دەکردن و زمان و ئایینی خۆیان بە سەریاندا دادەسەپاند. شای ئێران بە ناوی ئێرانیەت و مەلای سەفەوی بە ناوی دین وڵات و نیشتمانی کوردیان داگیر کردووە و خەڵکیان کردۆتە کۆیلە.

دەبێ چی بە سەر مرۆڤی کورد هاتبێ کە خۆی لە "تیرە"ی ئەوان بزانێ؟ داوای مافی خۆی لەوانە بکات؟ لە کیان و ئایین و سنووری ئەوان پارێزگاری بکات؟ دەبێ چۆن لە خۆی بێگانە کرابێ، بە ناوی ئەوانەوە خۆی پێناسە بکات؟ چۆنە یەک میللەت و "پێشڕەوانی" چارەنووسی خۆیان هاویشتۆتە ناو دەستی ئەوانەی بە درێژایی مێژوو، جگە لە پەیامی مەرگ و تەرم ناردنەوە پەیامی تریان نەبووە؟ ژینا، نیکا و نەسرین کە تەرمەکانیان بۆ کوردستان ناردرانەوە، چیان کردبوو؟! شارستانیانە نەجوڵابوونەوە؟!

ڕاست ئەوەیە، ئێمەی "کورد" بە درێژایی سەدە و هەزارە خۆمان بە "ئەڵا ئەڵا" و "ئەلباقی ئەنتەڵباقی" ڕاهێنا، خۆمان بە مەکتەب و مەدرەسە و زمان و فەرهەنگ و کەسایەتی ترک و عارەب و عەجەم ڕاهێنا. خۆمان تووانەوە، شانازیمان کردووە کە وەک ئەوان موسڵمان و "عارەب و ترک و عەجەمین".

لە ناو خۆمان غوڵامی شێخ و ئەرباب و ئاغا و دەربەگ بووین و بۆ ئەوان یەکترمان هەڵدەدڕی. پاش سێزدە هەزار ساڵ لە ڕێگای زمانەکەی خۆمانەوە لە یەکتر تێناگەین. یەکتر بە ناوی ئەم خودا و ئەو خودا، ئەم دین و ئەو دین، بە ناوی کوردی ئێران، عێراق، سوریا، تورکیا، بە ناوی ئەم حزب و ئەو حزب، ئەم گرووپ و ئەو گرووپ، ئەم ئیدئۆلۆژی و ئەم ئیدئۆلۆژی یەکتر دەتارانێنین.

ڕقمان لە یەکتر بووە و یەکترمان تەزاندووە. لە گەڵ خۆمان ماسکی هەمە ڕەنگ بەکار دەهێنین و وەک سەردەمی کۆن ئۆمی و سەییدمان لێ پەیدا بووە، یەک بە ناوی ئاکادمیسین، ئەوی دی بە ناوی هونەرمەند و نووسەر و خوێندکار خۆ لە یەک جیا دەکەینەوە. دەمڕاستەکان لە کەسی سەر شەقام وەدواکەوتوون و بە خەیاڵاتی ئەمەر پاشاوە سەیری جیهان دەکەن!

بیر کردنەوە و تێگەیشتن لە ناو کورد وەک چۆم و دەریا جۆگەلەکانی یەکیان نەگرتەوە. لە سەری هەر کام لە ئێمەدا ئیسلامیەت، ئیرانیەت، تورکیەلی، عەڕەبلی جێکەوتووە و لە پاڵ ئەوانەوە دەبین بە کورد. ڕۆژئاوا بە تایبەت ئورووپا بە هەموو میللەتەکانیانەوە ئێستاش کە قسە لە تێگەیشتن و هزر دەکەن خۆیان بە یەک سەرچاوەوە دەبەستنەوە. جولەکە خۆیان گرێدەدەن بە بیرو تێگەیشتنی چەند هەزار ساڵەی خۆیان و بەردەوام خۆ تازە دەکەنەوە.

ئیدەی یەکسانسازی ئەسکەندەری مەقدوونی، ئیدەی یەکسانسازی هەموو ئایینەکان، ئیدەی یەکسانسازی کۆمۆنیستی – سۆسیالیستی، ئیدەی سانترالیزەکردن لە هیچکام لەو وڵاتانە سەری نەگرت، بەڵام لە ئێران، عێراق، تورکیا و سوریا بە پاڵپشتی ئیسلام، زەبروزەنگ و سیاسەتی چەپەڵی ئورووپییەکان داسەپێندرا.

فاشیسمی هیتلێریی و موسولینی کە لە وەهمی داسەپاندنی " نەتەوەی باڵادەست" سەرچاوی دەگرت، سەری نەگرت، بەڵام لەو چوار وڵاتە بە سەر نەتەوەی کورد و ئەوانی تر داسەپێندرا، کە پشتی پێشینەی تێگەیشتن لە ناو ئەو نەتەوانە بەستبوو.

ئەم چوار وڵاتە و نەتەوەکانی باڵادەستیان پاشماوەی جیهانێکی کۆن و پاشماوەی ئیدەی فاشیسم و یەکسانسازیی بە شێوەی نازییەکانن. یەک نەتەوە، یەک زمان و یەک حکومەت لە سەرزەوینێکی چەند نەتەوە، نە دێموکراسی و نە ئازادی لێ دەرناکەوێ. بە تایبەت ئەم وڵاتانە کە جگە لە تێگەیشتنی یەک خودا، یەک ئۆمەت، یەک سوڵتان، بیر و هزری تریان نییە.

کورد جگە بە ئیسلام و کۆمەڵێک تێگەیشتنی داخراوی دینی بە چی گرێدەدرێتەوە؟ لە ناو بەیت و حەیران و ئەدەبیاتی زارەکی هەرچەند

تێگەیشتنی پچڕپچڕ دەبیندرێ، ئەم پچڕپچڕبوونە تێگەیشتنی گشتی نەتەوەیی لێ ساز نەبووە .سەرجەم ئەدەبیاتی کوردی هەڵوەژێری یەک ڕێچکەی فکریی- فەلسەفی دوور لە "زاتی باری" لێدەرناکەوێ .
لە دەیان هەزار و سەد هەزارمان چەند کەس بوونەتە خانی و شەرەفخان و قازی و سمکۆ، کە ئەوانیش بە تەنیا مانەوە. هیچیان نەبوون بە بنەمای بیر و هزر و تێگەیشتن. ئێستا ئەم کیژ و کوڕانەی گەورەترین و بەربڵاوترین ڕاپەڕینی مێژووی ئەو ناوچەیان لە ئەستۆیە، پشت بە کام تێگەیشتن، فەلسەفە و بیر و هزری پێشینیانی خۆیان ببستن؟ پشت بە کام سیاسەت و ڕێچکەی سیاسی بەر لە خۆیان ببستن؟ پشت بە کام حزبی خاوەن بیر و هزر و سیاسەت، بەرنامە و ستراتێژی ببستن؟ ئایا ئەوان وەک ڕاپەڕینەکەیان کە نوێ و سەردەمیانەیە، نابێ خۆیان لە فەلسەفە و سیاسەت و بەرنامە و ستراتێژی و ڕێکخراوی سەردەمیانەی خۆیاندا ببیننەوە؟ ئایا ئەوان هەروەک چۆن لە سەر شەقام پێشڕەو بوون نابێ لە بیر و هزر و تێگەیشتن پێشڕەو بن؟ ئایا ئەوان هەروەک چۆن تا ئێستا بە هێز و بیر و بەرنامەی خۆیان پشتئەستوور بوون؟ نابێ لەم بەستێنەشدا پشت بە خۆیان ببستن؟
تورکی عوسمانی کە ئیمپراتوری ئیسلامیان تێکقرما، کەماڵی ژاندارمیان کردە ئاتا تورک، عەجەم لە "سەربازێک" ڕەزاشایان ساز کرد. کە لەو خزان پاڵیان بە ئیسلام و مەلای سەفەوییەوە دا بۆ ئەوەی کیان خۆیان بپارێزن. ئێستاش حەولی ژیانەوەی خۆیان بە پاڵپشتی ڕابووردوویان دەدەن. کوردی نەساز لە گەڵ خۆی پاڵ بە کێوە دەدا؟ بە تاران کە ڕۆژانە پەیامی مەرگ و تەرمی بۆ دەنێرێتەوە؟؟
کورد بەر لەوی وەشوێن ئەم و ئەو بکەوێ پێویستە کۆتایی بە ئاڵۆزی ناو مێشکی بهێنێ. پێویستە کۆتایی بە بشێوەی تێگەیشتنی بهێنێ. پێویستە واز لە سیاسەتی هەژارانەی کلوبەکانی سیاسی خۆی و فانتێزی ڕابووردووی بهێنێ. پێویستە لە چل تیرەوە خۆی یەک تیرە ساخ کاتەوە. پێویستە تێۆرییە باتڵبووەکان لە خۆی دوور کاتەوە و خۆی وەک خۆی ساخ کاتەوە. سیاسەتی هەژارانە، دیپلۆماسی بە داوای لێبووردن سواڵکەرانە سەد و بیست ساڵە ئاکامی بۆ کورد نەبووە.
ئەمڕۆژانە دەبوو زۆرتر لە هەر کاتێکی تر کورد خەریکی وتووێژ و دانووستاندن و بیرکردنەوە لە گەڵ خۆی بێت،دەبوو دەیان سمینار و کۆبوونەوە لە ناوخۆ و دەرەوە ساز کرێ، دەبوو دەنگ و ڕەنگی کورد لە هەموو شوێنێک ببیندرێ و ببیسترێ، نە ئەو دەنگ و ڕەنگانەی بە سەدە لە پاش خۆپیشاندەران و لاوانی وڵاتن. کوردستانی ئەمڕۆ زۆرتر لە هەر کات

پێویستی بە تێگەیشتن، بەرنامە و ستراتێژی و ڕێکخراو هەیە، ڕێکخراوێک کە سەری سەرەکی ژنان و لاوان بن.

لە زیندانی شاری کۆڵن لە لایەن "شانۆی کۆچەرەوە، خوشکم و من "لە گەڵ کەسانی نێوان ١٧ بۆ ٢١ کاری شانۆمان دەکرد. ڕۆژێک یەک لە پۆلیسەکان پێمانی گوت، کە ئەو زیندانیانە "فەرهەنگی بەرچایی" خواردنیان نییە. ئەوانە زۆربەیان لە سەر شەقام ژیاون! ئەم وتەیە بۆ ئێمە تازە بوو، ئەوانە فەرهەنگی "بەرچایی" خواردنیان نییە. لە سەر "شەقام" ژیاون. ئەو وتەیە دەربڕی ئەوە بوو کە ئێمە لە گەڵ کەسانی "ئاسایی" لە بۆچوونی "کۆمەڵگا و سیستەم"ەوە، ڕووبەڕوو نیین. ڕەنگە هەر بۆیە لە زیندان خزێندراون، بۆ ئەوەی بە پێی نۆرمەکانی کۆمەڵگا، بنەماڵە و سیستەم "ئاسایی" بکرێنەوە.

هەتا زۆرتر لە گەڵ یەک بە یەکیان ئاشنا دەبووین، بۆمان دەرکەوت ئەوانەی گرفتیان هەیە، سیستەم و بنەماڵەکانن، کە لە لاوان و منداڵان تێناگەن. ئەمەش گرفتێکی جیهانییە!

ئەم لاوانە شیعری ئاشقانەیان دەهۆندەوە، بۆچوونی سیاسی ئینسانیان هەبوو، چیرۆکی پڕ لە هەست و ڕەخنەگرانەیان دەنووسی. ئەوانە نەیاندەتوانی خۆیان لە گەڵ بنەماڵە و کۆمەڵگا ، کە لەوان تێنەدەگەیشتن ڕێکبخەن و تووشی توندوتیژی دەبوون. لە بەر ئەوەی سیستەم بەرنامەی بۆ ئەوانە نەبوو، بە زیندان چارەی کێشەکانیان دەکرد .
ئەو کاتەی شانۆنامەکەی بەرهەمی هزری خۆیان، کە باسی لە ناعەداڵەتی ناوکۆمەڵگای دەکرد، لە هۆڵی زیندان پێشکەش کرا، مێدیا، ڕادیۆ و تەلەویزیۆن و ڕۆژنامەکان گەیشتنە زیندان. یەک لەم لاوانە بە ڕۆژنامەنووسەکەی گوت" هەموو وەدەزانن ئێمە دوا پیسایی سەر گۆی زەویین، بەڵام بزانن ئێمەش کارمان لە دەست دێ". ئەم وتەیە بوو بە سەردێری ڕۆژنامەکە.

ڕژیمی ئیسلامی "ئێران" کە هەشتا ملیۆن خەڵکیان بە بارمتە گرتووە، لاوانی خۆپیشاندەر بە فێرکراوی دەرەوە لە قەڵەم دەدەن. سەرانی ئەم ڕژیمە لە لایەک خۆپیشاندەران وەک کەسانێک کە لە خۆیاندا ئیرادە و تێگەیشتن و بیروهزریان نییە بە حیساب دەهێنن، لە لایەکی تر بە درووستی پووچبوونی پەروەردە، ناوەرۆکی پەروەردە، پووچبوونی فەرهەنگ و ئایینەکەیان دەردەخەن و لە هەمان کات پووچبوونی تێگەیشتنیان لە ئینسان و ژیان لە قاو دەدەن .
گەر ڕیزیان بۆ ماف و ویستی منداڵ، لاو، ژن و پیاو دانابایە و هەر کام لە چین و توێژەکان مافیان زەوت نەکرابایە و مافی بڕیاردانیان لێ زەوت نەکردبایەن، لە مەلا و ئایین و خودا و سیستەم ڕاستنەدەبوونەوە !

ئەوانەی هاتوونە سەر شەقام، ئەوانەی مان دەگرن، ئەوانەی فێرگە و زانستگا و شوێنی کار دەکەنە مەیدانی بەربەرەکانی و سەرجەم سیستەم ڕەدە دەکەنەوە، دەزانن چیان دەوێ. ئەوانەی نایانەوێ لەو خەڵکە تێبگەن چ لە ناو سیستەم و چ لە دەرەوەی سیستەم دەبێ گرفتەکانی خۆیان ببیننەوە!

ئەم "باوەڕە" هەیە کە دەگوترێ، ڕژیم و دەزگاکانی خەڵکیان خاپاندووە. ئەم تێگەیشتنە بە تایبەت لە سیاسەت و هەڵسەنگاندنی مێژوو زۆر باو بووە. خاپاندن ئەگەر بەو مانایە بێ کە مرۆڤ بیر ناکاتەوە و بێ ئیرادەیە، لە جێی خۆیدا نییە .

هەر مرۆڤێک بەرهەمی تاقیکردنەوە و زانینی خۆیەتە. واتە مرۆڤ کۆی ئەو زانیاریانەیە کە لە مێشکیدا تۆمار کراون. مرۆڤ دەتوانێ بەردەوام بە پێی ئەوەی چی لە مێشکیدا تۆمار کراوە و بەکارهێنانی بۆتە عادەت، بجولێتەوە، دەکرێ زانیاریی و تاقیکردنەوەکان لە لایەن کەسەکەوە هەڵسەنگێندرێ و بڕیاری نوێتری جیاواز لە ڕابووردوو بدات .
ئەم پڕۆسەیە لە لای منداڵ و لاوان و ژنان لە کوردستان و ئێران ڕووی داوە و ئیتر نایانەوێ بە پێی تاقیکردنەوەکانی خۆیان و بنەماڵە و کۆمەڵگا و سیستەم بجولێنەوە. ئەم پڕۆسەیە لە مێشکی حاکمان و هەموو ئەوانەی باوەڕیان وەک "ڕژیمە" ڕووی نەداوە. ئەمە بەشێکی بەرچاو لە کۆمەڵگای کورد و "نوخبە"کانیشی دەگرێتەوە.

مرۆڤ لە منداڵیەوە پاش ئەوەی پرۆسەی چێبوونی مێشکی بە سەرئەنجام گەیشت، هەم تێگەیشتنی هەیە و هەم لێهاتووی بڕیاردان، ئەوەی مرۆڤ لە منداڵییەوە بەرەو خۆڕاهێنان دەبات، دەوری جیهانی دەوروبەر و پێشێلکردنی مافی بیرکردنەوە و بڕیاردانی تاکە .

تێگەیشتنێکی هەڵە لە ناو هەموو میللەتانی جیهان ئەوەیە کە دەگوترێ "منداڵ دەبێ بار بهێندرێ". ئەم تێگەیشتنە کەسی بەرانبەر (لێرە منداڵ) بە ناتەواو، ناتەگەیشتوو، بێ تاقیکردنەوە و لە زۆر شوێن بە نەفام دەزانێ .

ڕاپەڕینی ژینا پێچەوانەی ئەم تێگەیشتنەی سەلماند. لەم چەشنە تێگەیشتنەدا مرۆڤ وەک کەسێک نابیندرێ کە بیر دەکاتەوە و دەتوانێ خۆی بڕیار بدات.
لە پێوەندی دەگەڵ شەڕی جیهانی دووهەم، زۆربەی ئەو کەسانەی باس لە شەڕ دەکەن، هیتلێر و حزبەکەی بە تاوانبار دەزانن و سەرجەم خەڵکی بەشدار کە هێزی سەرکەی جێبەجێکردنی بڕیارەکان بوون، دەخەنە دەرەوەی بەرپرسیارەتی، لە کاتێکدا حزبی ناسیۆناڵ سۆسیالئستی ئاڵمان بە بێ خەڵک چ ئەوانەی بەشداربوون، چ ئەوانەی بێدەنگ بوون، نەیاندەتوانێ ببینە هۆی کوشتنی زیاتر لە بیست ملیۆن کەس.
مانەوەی ڕژیمی ئیسلامی بۆ ماوەی ٤٣ ساڵ بە بێ "خەڵک" مسۆگەر نەدەبوو. ئەم باسە کە گەلێک پرسیار دێنێتە گۆڕێ، دەبێ بکرێ .بۆچی دیکتاتوری شاهەنشاهی و دیکتاتوری ئایینی نزیک سەد ساڵ لەم سەرزەوینە و لە گەڵ ئەو میللەتانە بەردەوام دەبێت؟

تەنیا هۆ دیکتاتۆری حاکم نەبووە، ئەو کەسانەش کە لە سیستەمی دیکتاتوریدا دەتوانن خۆ ڕابێنن و خۆ بگونجێنن و هاوکار یان بێدەنگ بن، سیستەمەکە لە سەر شانی ئەوان ڕاوەستاوە. گەر ئەوان شانیان لادەن، کە ئێستا منداڵ و لاو و ژنان ئەو کارە دەکەن، ستوونێک بۆ مانەوەی سیستەم نامێنێ !
بۆچی ئەندامانی فڵان کۆمەڵگا، فلان تەریقەت، فڵان حزب، فڵان ئیدارە، فڵان دەزگا دوور لە تێگەیشتنی خۆیان، خۆیان لە گەڵ سیستەمەکان ڕێکدەخەن؟

بۆچی منداڵانی ڕاپەڕینی ژینا، لاوان، ژنان نایانەوێ ئیتر خۆیان لە گەڵ ڕژیم و فەرهەنگ و تێگەیشتن و سیستەمەکەی ڕێک بخەن؟

مرۆڤ هەر کات ئەم پرسیارانەی لە خۆی کردبێ و بە هێز و بیر و توانا و دەوری خۆی زانیبێ، وەک تاک و کۆ، دیکتاتۆرەکان ئیتر لە بنەماڵەوە هەتا کۆمەڵگا جێگەیان بۆ نەماوەتەوە.
ئەمە ئێستا لە ئاستی جیهان دەبیندرێ کە پێشڕەوانی منداڵ و لاو و ژنان. ئەم سێ هێزە کە بەدرێژایی مێژوو لە ژێر ئۆتۆریتەی کەسان و سیستەمی نەخوازراو دابوون، ئێستا هێز و توانا و بیر وهزری خۆیان وەگەڕ خستووە.
ئەمە ڕاستی جیهانی ئەمڕۆیە .

ئەوەی لاوانی ١٧ بۆ ٢١ ساڵ لە زیندانی کۆڵن گوتیان درووست دەرهات، ئەوان دەتوانن لە ناو زیندان و دەرەوە خۆیان بن، ئەو سیستەمەی پێیوایە لە ڕێگای زیندان، دین، ئیدئۆلۆژی، سیستەمی "پەروەردە"، مێدیا، هونەر، فەرهەنگ، دەتوانێ خەڵک بخاپێنێ، بەر لە هەر کەس خۆی دەخاپێنێ، هەرچەند ٤٣ ساڵ بتوانێ زاڵ بێت .
تێگەیشتنی ئینسان لە خۆی لە ژیان بەرەو گۆڕان دەچێ و داهاتوو چاوەڕێی بەجێماوان نابێ!

*خوشکم وەک سوسیال پێداگۆگ و منیش وەک شانۆپێداگۆگ لە پڕۆژانەدا بەشدار دەبووین.

هونەر ، بیرکردنەوە، ڕاپەڕین!
ڕاپەڕینی ژینا مرۆڤ بەرەو بیرکردنەوە لە خۆ و کۆمەڵگا دەبات، کە هەمە جۆر دەنوێنێ و داوی دیار و نادیار لە یەکی گرێدەدات. مێشکی مرۆڤی ناو ئەو کۆمەڵگایە وەک نیشتمانەکەی دەستی تێوەردراوە و تێگەیشتنی نامۆی بەسەردا سەپێندراوە و کەسایەتی نامۆی پێبەخشراوە و بڕیاری چارەنووسی خۆی لێئەستێندراوە. ئەو گەیشتۆتە ئەو ئاستەی "داوای مافی پچڕپچڕی

خۆی لێرە ولەوێ لە داگیرکەرانی دەکات و پێیوایە ئەوان دەبێ بڕیار بدەن کە کورد چەندە مافی پێ ببەخشرێ ".

ئەوە ئەو مرۆڤانەن کە ئەمڕۆژانە لێرە ولەوێ بەناوی "نوخبەی سیاسی و حزبی" دەدوێن! ئەوانە وەک خوێندەوار، هونەرمەند، نوخبە، "ڕۆشەنبیر"، "عالم"، ئاکادمیسین، نەک ڕەنگدانەوەی خۆیان نیین، بەڵکوو ڕەنگدانەوەی کیان و فەرهەنگ و زمان و ئەدەبیات و تێگەیشتنی نەتەوەی باڵادەستی داگیرکەری نیشتمانەکەیانن!
ئەگەر بەناوبانگەکانی ١٢٠ ساڵی ڕابووردووی بە ڕەچەڵەک کورد لە هەموو بوارەکاندا بە پانتای کوردستان بهێنیننە سەر ماسەی هەڵسەنگاندن، قووڵایی نامۆبوون لە گەڵ "خۆ" دەردەکەوێ !

تێگیشتن لە دیاردەکان گرێدراوی "بەئاگابوون" و "بەئاگانەبوونە". بەشی هەرە زۆری ساتەکانی ژیانی مرۆڤ بەئاگانەبوون، عادەتی، دووبارەکردنەوە تێدەپەڕێ، کە مێشک لێی بەرپرسیارە. دەکرێ بگوترێ مرۆڤ زیندانی لایەنی "بەئاگانەبووی" خۆیەتی ئەگەر "ئاگالەخۆ" خۆی لە ساتەکانی ژیانیدا نەبینێتەوە .

ئەگەر فەلسەفە کە لە سەر پرسیارکردن ساخ دەبێتەوە، نیشاندەری بەئاگابوونی مرۆڤ بێ و ئایین دوور لە پرسیارکردن نیشاندەری بەئاگانەبوون و پەیڕەویکردن وەشوێن کەوتن، کورد بە گشتی و نووسەر و هونەرمەند و عالم لە بەستێنی دووهەمدا خۆیان دیتۆتەوە و ئەمڕۆ زۆر مرۆڤی بەئاگای کورد خۆیان لە بەستێنی دووهەم بە تەواوەتی ڕزگار نەکردووە .
گرێدراوی توێژی ناو بازنەی هونەرمەند، نووسەر، فەیلەسووف، نوخبە، شارەزا، سیاسەتمەداری کورد بە توێژی "نەتەوەی باڵا دەست" گەلێک زۆرترە لە گرێدراوبوون بە مێژوو، فەرهەنگ، زمان و لایەنەکانی نەتەوەی خۆی. کەم نیین ئەوانەی خۆیان لە بازنەی کوردبوونیشدا نابیننەوە.
لەم ڕێگایەوە زۆر لە ئێمە تێگەیشتنی بەقەرز وەرگیراوی نەتەوەی باڵادەست و دەرەوەی ئەوانیش بە تێگەیشتن و دەربڕینی بۆچوونی خۆمان دەزانیین کە ئەوەش هەر دەچێتەوە سەر زاڵبوونی بەشی "نائاگا لەخۆ" و عادەتی .

ئەم ڕێژەیە لە جیهان چوار کەس لە دە هەزار کەسە، واتە زۆرینەی خەڵکی سەر گۆی زەوی گوێڕایەڵی بەشی نائاگای خۆیان و ڕەنگدانەوەی هەموو ئەو "زانیاریی و دژە زانیاریی"یانەن کە نەویست لە مێشکدا کۆدەکرێنەوە. بەشێکی وەک "زبڵ" لە لایەن مێشک خۆیەوە فڕێ دەدرێ، بەڵام ئەوی تر وەک زانیاریی کەسەکە دەمێنێتەوە و دەبێتە نیشاندەری کەسایەتی ئەو.

بەشی بە ئاگا کۆی ئەو زانیارییانەیە کە مرۆڤ بە ویستی خۆی وەری دەگرێ، کە ئەمە لە ناو نەتەوەکەی ئێمەدا زۆر زۆر کەمە، لە بەر ئەوەی تەنانەت خوێندکارانی زانستگا لە دەرەوەی دەرس و بابەتەکان کە بۆ نمرەوەرگرتن فێری دەبن، ڕوو لە خوێندنەوە و کەرەسەکانی تری زانیاریی وەرگرتن ناکەن .

زۆرینەی هەرە زۆری کۆمەڵگا لە جیهان، ئەم تێگەیشتنە بەقەرز وەرگیراوە وەک تێگەیشتنی خۆی دەردەبڕێ. ئەم پڕێنسیپە بە درێژایی مێژوو بەکارهێندراوە و لە سەردەمی ئێمەدا مێدیا، سیستەمی پەروەردە، زانستگا و دامودەزگاکانی هونەریی، ئەدەبی و بە هەمان شێوە نووسەر و هونەرمەند و نوخبە، فەیلەسووف و تئۆریسێنەکان لەم بەستێنەدا دەوری جیددی دەگێڕن.

ئەوانەی ئێستا دەزگاکانی ڕژیمی ئێران هەڵدەسووڕێنن شارەزا و نوخبەن کە لە ناویاندا هەزاران مرۆڤی بە ڕەچەڵەک کورد هەیە. هونەرمەند، نووسەر، شاعیر، شارەزای هەموو بوارەکان کە مووچەخۆر و کارمەندی ئێرە و ئەوێی سیستەم بوون و هەن، دەکرێ هەر دوو ڕۆڵیان بووبێ، ڕۆڵی زیانبەخش، ڕۆڵی سوودبەخش. زیان و سوود بۆ کێ، بۆ ڕژیم یان بۆ کۆمەڵگا و بۆ نەتەوەکەی خۆیان؟

هونەرمەند، نووسەر، شاعیر، فەیلەسووف، نوخبە، شارەزا، سیاسەتمەدار هەم دەتوانن کۆمەڵگا فریو بدەن، هەم دەتوانن کۆمەڵگا وشیار کەنەوە. لە سیستەمێکی وەک ڕژیمی ئیسلامی هەر کام لەو کەسانە، ئەمڕۆژانە خۆیان لەم بەر یان لەو بەر دەبیننەوە، یان لە سەر دوو کورسی دادەنیشن .
هونەر و ڕاپەڕینی ژینا چەندە لە یەک گرێدراون؟ ئەوەی دەبیندرێ ئەوەیە کە ڕاپەڕینی ژینا بە هۆی هونەرەوە بە تایبەت وێنە، ویدئۆ و مۆسیقا بەربڵاوتر کرایەوە تا ئەو جیگایەی لە وڵاتانی تری جیهان لەم ڕێگایەوە ڕاپەڕینی ژینا و پشتیوانی لە ڕاپەڕین بەرینتر بووە. هونەرمەندانی

ئورووپایی زۆر زوو لە ڕێگای کلیپ و ویدیۆکانەوە، تێکەڵاوی ڕاپەڕین بوون و بەرهەمی تایبەتیان خوڵقاند و بەرهەمی هونەرمەندانی فارس و نە فارسیان دووبارە کردەوە، شەوی (١١/١٠) لە شاری کۆڵن کۆنسێرتێکی چەند دەهەزار کەسی بۆ پشتیوانی لە ڕاپەڕینی ژینا بەرپا کرا .

هونەرمەندانی جیهان لە سەردەمەکانی پێشووش لە پێوەندی لە گەڵ ئەو کارەساتەی بە سەر کورد هاتووە هەڵوێستیان هەبووە و کۆنسێرتی پشتیوانیان ساز کردووە بۆ وێنە ڕەوەکەی ساڵی ١٩٩٢ باشووری کوردستان. بەشداریان فستیواڵی نەورۆزی ساڵی ١٩٨٨ (فستیواڵی هەڵەبجە)

هونەر و هونەرمەند کە دەور و ڕۆڵ و بەرپرسیارەتی خۆیان ناسیبێ، جیا لە کۆمەڵگا و ڕووداوەکان نەبوون. کۆلانەکانی ئاتێن لە یۆنان ئێستاش دەبێ دەنگی شانۆکاران، نووسەران، فەیلەسووفان ببیستن کە بابەتەکانی تایبەت بە خەڵکیان باس دەکرد. تەنانەت هونەرمەندانی یۆنان کارەساتە دڵتەزێنەکانی خەڵک و وڵاتی خۆیان لە شانۆنامەکاندا کردۆتە ئەبەدی. سووتاندنی شاری "میلس" لە لایەن پارسەکانەوە بوو بە شانۆنامە و لە ئامفی تئاتر ئاتین پێشکەش کرا. شانۆنامەی" پارسەکان" کە هەمیسان باس لە حکومەتی پارس و شەڕ لە گەڵ یۆنانییەکان دەکات، تەنیا دڕامای بەجێ ماو لەو سەردەمەیە .

سەردەمی فاشیسمی ئاڵمان، گرێدراوی بەرگری لە ڕێگای هونەر و هونەرمەندانەوە بوو، چ هونەرمەندانی ئاڵمان چ هونەرمەندانی ڕووس و بولغار و ئەوانی دی. شانۆنامەی "نانی ژاراوی" کە لە لایەن تیپی شانۆی لاو لە ئاڵمان کاتی خۆی پێشکەشکرا، ژیانی پارتیزان و پێشمەرگەی بولغار لە کاتی شەڕ لە گەڵ نازییەکان دەگێڕێتەوە. ڕاپەڕینەکانی ئورووپا، ئافریقا، ئاسیا، ئامریکای لاتین لە سەدەی بیست و پێشتر گرێدراوی هونەر و هونەرمەندان بووە .
نووسەران، شاعیران، فەیلەسووفان، شانۆکار و فیلمساز و فتۆگراف لە سەردەمی نازییەکان لە بەرەی خەڵک و دژی نازیسم بوون، ئەڵبەت ئەوەش ڕوونە کە فاشیسم و دیکتاتۆری و خاوەن دەستەڵاتەکان هونەرمەند و نووسەری خۆیان هەبووە و هەیە و وڵاتی ئێمەش لە کۆن و لە ئێستا دوور لەو دیاردەیە نەبووە. ئەمڕۆش لە ڕۆژ هەڵاتی کوردستان هەم ئەو دوو بەرە

له نووسەر و هونەرمەند و شاعیر و نوخبە دەبیندرێ، هەم ئەو دەستەیەی کە بە لاقێک لەم بەر و بەوی تر لەو بەرن.

ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە پێچەوانەی چل و چەند ساڵ پێشتر لە هەموو بوارێکدا هونەرمەند و نووسەر و شارەزا و نوخبەی هەیە، پرسیار ئەوەیە چەندە گرێدراوی نەتەوەکەی خۆیان و فەرهەنگ و زمان و هونەریان هەن و چەند گرێدراوی نەتەوەی باڵا دەست و لە هەمان کات گرێدراوی سیستەم و حکومەت و سیاسەت و بەرنامەکانی ئەوان؟
سیما و کارەکانیان چەندە گرێدراوی نەتەوەکەی خۆیانە و چەندە نەتەوەی باڵادەست؟ چەندە سامانی هونەریی، ئەدەبی، فەرهەنگی کۆن و نوێی کورد ماتریالە بۆ ئەوان بۆ بەرهەمی نەتەوەکەی خۆیان، چەندە دەوریان هەیە بۆ تواندنەوەی ئەم سامانە لە هونەر و فەرهەنگ و زمانی نەتەوەی باڵا دەست !

ڕژیمی ئیسلامی ئێران و ڕژیمی پێشتر بە تەنیا تاڵانکەریی کانگا و کان و سامانی سەر عەرد و بن عەردی کوردستان و کورد نەبوون، بەڵکوو تاڵانچی سامانی فەرهەنگی و هونەریی و ئەدەبی و مۆسیقایی و... کوردیش بوون کە دەڵاڵی ئەم تاڵانکارییە کورد خۆی بووە .

ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە سەردەمی ڕاپەڕینی ژینا لە گەڵ ئەم دیاردانە ڕووبەڕووە.
هونەرمەند و نووسەر و شاعیر، نوخبە، خوێندەوار، ڕۆشەنبیر، ئاکادمیسینی نەتەوەیەکی وەک کورد، هەمان گرفتی خەڵکی ئاساییان هەیە، ئەویش خۆناسین و نەناسینە! جیاوازی خەڵکی ئاسایی و زۆرینەی ئەم توێژە لە زانیین و نەزانیین دایە. ئەوەش بە تەنیا تایبەت بە کورد نییە، ٧٥ لە سەتی نوخبە و شارەزا و ئینتلئەکتوئێل و ئاکادمیسێنی جیهان ڕاستییەکان دەزانن، بەڵام بەرژەوەندییەکانیان باڵاتر لە گوتنی ڕاستییە، ئەمە بە تایبەت سیاسەت پیشەکانیش بە خەستی دەگرێتەوە .
کەسانی وەک جۆردانۆ برۆنۆ و گالیلە ژمارەیان زۆر نییە .

ئیتر کەس فریای ڕۆژانه نووسین ناکەوەێ، وەک سێڵاوی پاش بارانی بەخوڕ نه فریای ماڵ و کۆڵان و گەڕەک دەکەوی و نه فریای شار. هیچ کەس و هیچ هێزێک ئیتر توانای پێشگرتنی نییه.
حکومەتی مەلا و سەران و مۆرەکانی سەرجەم دامودەزگاکانی لێیان ڕوونه که ئەوەی ئەمڕۆژانه له سەر شەقام و شوێنی کار دەبیندرێ و دەیبینن دوا پەردەی فیلمی چل وسێ ساڵەی دەستەڵاتیانه.

نەک ئەوان ئیتر شەریکەکانی مامەڵاتی سیاسی و بازرگانی له ئورووپا و ئامریکا و ڕۆژئاوا سەرەڕای هەموو خیرەسەرییەکانی ٤٣ ساڵەیان بۆیان دەرکەوتووە ئەم مردووە نەک بەوان و نه به خودای مەلاکان زیندوو نابێتەوە و به سەر بارودۆخێکدا کەوتوون که لایان وابووە وەک ساڵانی ڕابووردەوە. ئەوان به خەستی له ژێر کاریگەریی لۆبی ڕژیم دابوون و تووشی هەڵه بوون و دەبێ چاوەڕوان بکرێ که بەرەو کوێ دەچن!
خێرایی ڕووداوەکان و خێرایی ئاڵوگۆڕ له شار و ناوچەکان دەتوانێ سەر له هەموو لایەک بشێوینێ، جگه لەوانەی له ناو گۆڕەپانەکه هەنگاو به هەنگاو هەڵدەکشێن .

ئەوان هەم خۆیان دەناسن و هەم بەرانبەرەکەیان و دەشزانن چی بکەن و چۆنی بکەن، هەر شارێک، هەر گەڕەکێک و هەر گرووپێک که له سەر یەک دەبێته دەیان بەرنامەی کاری ڕۆژ و شەوان، سەری له هەموو بەرپرسانی نیزامی و سیاسی و ئەمنیەتی شێواندووە و تاکتیک و پلان و بەرنامەیان له چاو خۆپیشاندەران به خێرایی ناگۆڕدرێ و ئەوان شێوەکانی کلاسیک به دژی جەماوەر بەکار دەهێنن و بەرەیەکی شەڕیان له ناو

شارەکان کردۆتەوە کە ڕۆژانە کوژرانی زۆرتری لێدەکەوێتەوە هەتا شەڕی ئۆکڕاین و ڕووسیا .

بێ هەڵوێستی و بێ کرداری دامودەزگاکانی جیهانی دژی ئەم شەڕە، نابێ قەبووڵ بکرێ!

ئیدە و تاکتیکی لاوان کچ و کوڕ هەمەڕەنگ و هەمەجۆرە و نیشان لەوەیە کە ئەوان بە خێرایی کامپیوتێری دەجولێنەوە. نە تەنیا ڕژیم، سەرجەم هێزی سیاسی ئێرانی و نەتەوەکان لە حاند خۆپیشاندەران وەدواکەوتوون کە ئێستا بوونەتە ڕێپیشاندەر و بەرنامەڕێژ و جێبەجێکەری بەرنامە. ئەوان لە گوتن و ئاکار و ڕەفتار و دروشم گوتن هوشیارتر دەنوێنن و لە سەرجەم ڕاپەرینەکەدا ژیریی سیاسی و ژیریی کار و کردەوە دەبیندرێ .

ئەوان لە ماوەی کەمتر لە دوو مانگ نەتەنیا ڕژیم و دەزگاکانیان ئفلیج کردووە و ترسیان خستۆتەوە گیانی هەموویان بەڵکوو توانیویانە بەو کار و تاکتیکانەی بەکاری دەهێنن، دەستوپێوەندەکانی ڕژیم و لایەنگران و بەرماوخۆرەکانی بخەنە تەنگاو. پرۆسەی دوو مانگی ڕابووردو بووە هۆی ئەوەی هێزەکانی سیاسی کورد ڕووبەڕووی ڕاستی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و قسە وباس و سیاسەتی خۆیان ببنەوە .

ئەو کەسانەی لە شەوی تاریک لە شارەکانی کوردستان دەبنە هۆی تۆقاندنی هێزەکانی ڕژیم و بە ڕۆژ ڕووبەڕوویان دەبنەوە و سەرجەم شار دەبێتە یەک دەنگ و ماشێنی ڕژیم لە کار دەکەوێ و ئیدارەکانیشی لە گرێژنە دەچنە دەر. مانای ئەوەیە ڕژیم هەنگاو بە هەنگاو لەو شەڕەدا بەرەو دۆڕان مل دەنێ .

کاتێک فێرگە و زانستگا و ئیدارەکان ناتوانن بەردەوام بن، کاتێک کرێکاری دامودەزگا و کارخانە و بازاڕ گەیشتوونەتە دوا ئێزگەی خۆیان، ئیتر ڕژیمی ئیسلامی هیوای کام داهاتوو دەخوازێ کە بە چەکەوە چەسپاوە؟ ئایا چەک ڕژیمی وێران لە ناوخۆیدا دەپارێزێ؟ ڕژیم کە لە لایەنی ئیدئۆلۆژی، سیاسی، ئابووریی، ئیداریی، کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی و ئۆتۆریتە داڕمیاگە و پاپۆری سیاسی لە دەرەوەی وڵاتیش بەرەو لە قوڕچەقین دەچێ، هیوای کام داهاتوو دەخوازێ؟

خێرایی ڕووداوەکان لە ئێران و کوردستان دەبێ سیاسەتمەداران و حوکمڕانانی باشورر و وڵاتانی دەوروبەر و هێزەکانی سیاسی ئەوان و هێزەکانی سیاسی ڕۆژهەڵات بەرەو بیرکردنەوە و بەرەو ئاکار و سیاسەتی نوێ لە حاند ڕژیم و "ئیران" بەرێ. هەرچەشنە چاوەڕوانییەک بە سەبکی کلاسیک بۆ هەموو لایەک دەتوانێ گران تەواو ببێ!

هەموو ئەوانەی ئێستا گەورەترین ڕووداوی سیاسی کەم وێنەی ئەم سەدەیە دەخولقێنن، گەر بە تەنیا شەقام گۆڕەپانیان بێ، دەرفەت لە کیس دەدەن، ئەمڕۆ ڕێکخراو و خۆڕێکخستن لە ئاستی هەموو ڕۆژهەڵات و داڕشتنی بەرنامە و سیاست بۆ ئەمرۆ و دوا ڕۆژ پێویستی سەرەکێیە .

کاتێ گوند، شار، ناوچە لە ژێر پۆستاڵی ڕژیم خەلاس بێ، دەبێ بەڕیوەببردرێ، دەبێ ژیان بەردەوام بێ، دەبێ خەڵک هەر لە ئێستاوە بەشدار لە خۆڕێکخستن و خۆبەڕێوەبردن بن .

دوازدە ملیۆن کورد لە ڕۆژهەڵات کە زیاتر لە چل لە سەدی لاو و پێگەیشتووە و بیست لەسەدیان لێزان و شارەزای بوارەکانن، هاوکات لە گەڵ شەقام دەبێ بەرەو ڕێکخستنی ڕێکخراوەیی و سیاسی و فکریی بچن.
هەموو جۆگەلەکانی ناوخۆ و دەرەوە، دەبێ تێکەڵ بە دەریای ناوخۆ بن. ئێوە ڕابەرانی ئەو ڕاپەڕینەن، دەبێ لە لوتکەی سیاسی و بەڕێوەبردندا بمێننەوە، ئێوە خاوەنی ئەم ڕاپەڕینە بوون و دەبێ خۆتان هەتا کۆتایی بەرن، کۆمەڵگای ئەمڕۆ و دواڕۆژ هی ئێوەیە، ئێوە کە لە یەک ڕۆژدا زیاتر لە شەڕی دوو وڵات قوربانی دەدەن .

گوومبوون، چاوساخ ، گەڕانەوە!

لە کاتی کۆنگرەی هەڵەبجە بۆ یەکگرتنەوەی خوێندکارانی کورد لە ئورووپا، تەلەفوونی هوتێل دەنگی لێ بەرز بووە، خانمەکە ڕووی لە من کرد و گوتی کاریان بە تۆیە، ئەلۆ، "سەلام کاک بارام من گووم بووم و نازانم چۆن بێمەوە!" هەر کام لە ئێمە گووم بووین و نازانین چۆن بگەڕێینەوە، وەک پشیلەکەی ‘‘هێرمان"، کە لە کۆلانەکانی هەندەران کەس دەنگی نەدەناسیوە و دەرگایان لێنەدەکردوەوە .

من پشیلەکەی هێرمان و بەرپرسی دەزگایەکی خوێندکاریی نەبووم. لە هیچ وڵات و شارێک گووم نەبووم، جگە لەو شارەی لێی لەدایک بووم. لە ڕێگای فێرگەوە بۆ ماڵ لە ناو کۆلانەکان گووم بووم و ئێستاش پاش دەیان ساڵ سەرگەردان دەسووڕێمەوە و ماڵی خۆمان نابینمەوە.

وەک " حەسەن کوردەی تاران" لە شارەکەی خۆی لێی دەپرسن کاکە تۆ خەڵکی ئێرەی؟ لە بەر دەرکی دووکانەکەی ڕووبەڕووی بۆتکەی وێنەگەر باوەشی پێدا دەکەن و دەبێژن "ئەوە سێ !"سەرسووڕماو دەپرسێ "سێ ی چی؟ وڵام وەردەگرێ، "لە بەیانییەوە لێرە دانیشتووین ناسیاوەکان دەبژێرین، تۆ سێهەم کەسی ".حەسەن کوردە پاش گەڕانەوە، زۆر نەژیا !

وەک کابرای تارانی، لە ناو بووس، کۆت وشەلوار لە بەر و کراوات لە مل، لە شێوەی سەردەمی ڕەزا شا، پەیتا پەیتا هاواری دەکرد. "ستاپ ستاپ". خەڵکەکە سەیر سەیر چاویان لێدەکرد و چەند کەس سەریان ڕادەوەشاند بەو مانایەی شێت بووە .

کابرا بەرزتر نەڕاندی و هەستایە سەر پێ "ئاغای شوفیر نگەهدار". شۆفێر حەبەسراو پرسی، "چی بووە؟" وڵامی داوە " هەرچی دەڵێم ستاپ تۆ ڕایناگری". کابرای سەردەمی ڕەزاشا سواری بووسی سەردەمی مەلا ببوو!

چاوساخ ڕیزێک مەلای حافزیان ڕۆژانی هەینی وەشوێن خۆیان دەدا و دووکان بە دووکان بۆ خێری جومعە دەگەڕان، ئێمەش چاو ساخمان گەرەکە بۆ ئەوەی دیسان گووم نەبین و گوومان نەکەن
!
چاوساخی ئەمڕۆ کیژ و کوڕان، لە هێج شوێنێکی جیهان گووم نابن، ئەوان بە پێچەوانەی ئێمە "ناویگاسیۆن" و زانیاریی جیهان لە ناو گیرفانیان دایە. گیرفانی ئێمە بەتاڵ بوو. چاوساخەکانمان یەک چاویان هەبوو. پشت ئەستوور بە جیلی پێش خۆمان نەبووین. چاوساخی ئێستا ئیتر بە تەنیا نیین، دایک و باوک لە گەڵیان دەنگ هەڵدەبڕن .

کوردستان ئیتر چاوەڕێی دەرەوە نییە و بە پێچەوانە هەندەرانی چاوەڕوانی ناوخۆ دەکەن. ساڵانی زوو نییە دەستە، گرووپ و حزب وەپێشیان کەون، ئێستا پێچەوانە بۆتەوە. دەستە و گرووپ، حزب چاوساخیان گەرەکە. ئیتر کەس لە شار و گوندی خۆی بزر نابێ.

هێمنی شاعیر پێویست ناکا کاتی گەڕانەوە فرمێسک بە لا جاویدا بێتە خوار، قزڵجی دەتوانێ لە ماڵ بێتە دەر، هەژار دەتوانێ بە سەر گردەکەی قەڵادا هەڵگەڕێ و بچێتەوە ناو ماڵەکەی و پێویست ناکا کاتی کردنەوەی پەنجەرەی ماڵەکەی، ئاخ بۆ ڕابووردوو هەڵکێشێ، لاوان هەتا سەر دوندی تەرەغەی دەیبەن، با گەڵاوێژ هەڵوەدای ئەم شار و شار نەبێ و چاوساخ هەتا ماڵی باوانی دەیبەنەوە.

پێویست ناکا ئاڵا بەدەستانی پشت دیوارە تاریکەکان وەک مەلکشا، بەتحای، دەرویشیان، ڕەحیمی ، بلوریان، یۆسفی خۆیان هەڵگەڕێنەوە سنە و کرماشان و سابڵاخ، شیرین و فەرزادەکان ئامادە بن کالیسکە دێتە شوێنیان . دەفژەن، تەنبوورنەوزا و نەقارەژەن و دەنگخۆشەکان کە ئەمڕۆژانە شار و گوندیان پڕ کردووە لە سروود و دەنگ و ئاواز، ئامادەن .

لە سەیدی گەورە و زیرەک و لەیالا بەدرخان و مەستوورە ڕاسپێرن، کاتی گەڕانەوەیە و هەموو بەرەوپیری ژیناکان دەچین. بەرەو وڵاتی ژن، ژیان، ئازادی.

پیشیلەکەی هێرمان لە بیری نەچێ کاتی گەڕانەوەیە، خەڵکی کۆڵان دەنگی دەناسنەوە و دەرگا لە سەر گازی پشت ئاواڵەیە!

"لە تاران فاشیست، لە کوردستان داگیرکەر"!

محەممەد ڕەزا پەهلەوی پاش کوشتاری حەفدەی شەهریوری١٣٥٧ لە تاران، بۆی دەرکەوت کە کۆتایی ڕژیمەکەیەتی، بە خەڵکی گوت دەنگی ئەوانی بیستووە، دەستی بە گۆڕینی وەزیرەکانی کرد، هیچکام لەو کارانە بە فریای نەگەیشتن.
هیتلێر هەتا دوا ڕۆژەکان و نزیکبوونەوە لە کەوتنی حکومەتەکەی وەک فاشیستێکی کوێری سیاسی مایەوە و بە تیر لە تۆقی سەری، کۆتایی بە ژیانی هێنا. چاوشسکۆ هەتا کۆتایی باوەڕی بەو چەپڵانە بوو کە بۆیان لێدەدا و تێنەدەگەیشت کە ئەو چەپڵانە جیاوازە. سەدام و سەحافی وەزیری تەبلیغاتەکەی دوا کەسانی حکومەتەکەی بوون کە تێگەیشتن کۆتاییان پێهاتووە، قەزافی پێیوابوو وەک جاران دەتوانێ دەنگ هەڵبڕێ و خەڵک بە قسەکانی وەجۆش بخات
.
دیکتاتۆر و فاشیست لە کوێری و کەڕی و نەبیستندا دەمێننەوە، هەتا هەڵدەواسرێن یان خۆیان دەکوژن، ئەوە سەرجەم ئەو کەسانەش دەگرێتەوە کە خۆیان لەوان جیا ناکەنەوە.

سیستەمی دیکتاتۆری وەک یەک ناڕووخێن، یەکیان دەبێتە هیتلێر و ئەوی دی محەممەد ڕەزا و ئەوانی دی جیاوازتر .
ڕژیمی ئیسلامی ئێران بە تەنیا سیستەمێکی حکومەتی نەبووە و لە ڕۆژی یەکەمەوە سیستەم لە ناو سیستەم بووە، ڕژیمێک کە چەند چەشنە هێزی

سیاسی و نیزامی و چەند شوێنی بڕیاری هەیە و هەموویان یەک لە یەک دڕتر و هارترن و دیکتاتۆریان تەنیا بۆ خەڵک نییە، بەڵکوو بۆ ناو خۆشیانە. تێکفرمانی ڕژیم ناتوانێ وەک سیستەمی فاشیستی هیتلێر و محەممەد ڕەزا بێ!

لە سیستەمی محەممەد ڕەزا بەشێک لە نوێنەرانی مەجلیس و کاربەدەستان دەنگی خەڵکیان بیست و خۆیان کلا گرت و کەوتنە قسەکردن، حزبی سیاسی و بەرپرسانیان دەنگیان هەڵبڕی، بوروکرات و تکنۆکراتی ناو سیستەم هاتنە دەنگ و هەڵوێست گرتن. لە بەرانبەردا زۆر کەس لە پارلەمانەوە هەتا ڕەدەی باڵای ئیداریی بە کورسییەکانیانەوە نووسان و خۆیان لە بارودۆخێکی جیاوازدا دیتەوە.

ڕژیمی ئیسلامی و زۆرینەی کەسانی ناو سیستەم، خەڵکانی بە پێشینەی سیاسی نین، ئاخوندی شیعە لە کۆنەوە لە لات و چەقۆکێش و مرۆڤی شەڕانی نزیک بوون، عەلی خامەنیی لە مەشهەد خۆی یەک لەوان بوو.
ئەوانەی لە مەجلیسی ئێران دادەنیشن بە کوردەکانەوە، نوێنەر و گوماشتەی ڕژیمن و بە دەگمەن کەسیان تێدایە کە پێشینەی سیاسی بووبێ. زۆرینەی ئەوانەی بە ناوی کوردستان لە سەر کورسی داندراون نە سیاسی و کارزان و مرۆڤی ناو خەڵک و خەمخۆری خەڵک و کوردستان بوون و نە کەسایەتی دیاری مافخواز . زۆرینەیان نانی بێ کەسایەتی و چەندڕوویی و گوێڕایەڵی خۆیان دەخۆن .

ئەوان هەڵبژێردراوی دامودەزگاکانی ئەمنیەتی و ئیدئۆلۆژیی و نیزامی ڕژیم بوون و هەن، ئەوەش کە چۆن توانیویانە خەڵک فریو بدەن، پرسیارێکە کە ئەوانە دەبێ وڵامی بدەنەوە کە چوونە پای سەنندوقەکانی ڕژیم یان بوونە بڵیندگۆی ئەوان بە ناوی نووسەر و شاعیر و ڕۆشنبیر .

ئەوەی ئەمڕۆ بە سەر کوردستان دەهێندرێ، بەرهەمی کورد خۆشیەتی، بەرهەمی هەموو ئەو کەسانەیە کە لە ناو و دەرەوەی سیستەم دەوریان گێراوە چ بۆ پارە، کورسی و پلە وپایە، چ بە پێی باوەڕ.

ڕژیمی ئیسلامی ئێران لە سەرەتاوە هەموو ئەو کەسانەی پاکسازی کرد کە خاوەن کەسایەتی خۆیان بوون، هەموو ئەو کەسانەی لە دەوری خۆی کۆ

کردەوە کە لە فیلتێرەکان تێپەڕ ببوون، بە درێژایی ٤٣ ساڵ لە کوردستان نەبیسترا ڕژیم لە گەڵ ئەو کەسانەی ببوونە گوێڕایەڵی گرفتی بۆ بێتە پێش، ئەوان خزمەتکاری ڕژیم بوون و پلە و پایەیان چووە سەر .
ئەو کەسانەش کە نەیانتوانی خۆیان لە گەڵ سیستەم ڕێکبخەن، وەلا نندران و وەرنەگیران. ڕژیمی ئیسلامی ئێران لە سەر شانی کورد لە کوردستان خۆی ڕاگرتووە.

دامودەزگای حکومەت لە کوردستان لە کورد پێکهاتووە، ئەوانن کە چاو و گوێ و دەست و لاقی حکومەتن، ئەوان بەرگی جیاواز و ناوی جیاواز و دەوری جیاوازیان هەیە، بە شەو چەک هەڵدەگرن و بە ڕۆژ شاردار و فەرماندار و ستاندار و مودیر کول و موعەلیم و ئوستادی زانستگا و ڕەییسی ئیدارە و دووکاندار و خاوەن فروشگا و شۆفیر تاکسی و نووسەر و هونەرمەند و وەرزشکار و خواهەری زەینەب و شکەنجەگەر و زیندانبان و وێژەری ڕادیۆ و تەلەویزیۆن و ئەندامی شۆرای شار و سازمانی ئەمنیەت و هەر شوێنێکن و وەک گوماشتە دەور دەگێڕن .
زۆرێک لەم کەسانە هەتا دوا ئیزگە لە گەڵ حکومەت دەچن و بە دوو قسە و پەیام لە سیستەم نابنەوە. ئەگەر هەرکام لەو کەسانە کاری خۆیان ئەنجام نەدەن ڕژیم تەنیا دەمی قسەکردنی دەمێنێ و چاو و گوێ و لاق و دەستی لە کار دەکەوێ و هێزی بۆ نامێنێتەوە .

ئەندامانی ڕاپەڕینی ژینا تەنیا لە لایەن پاسدار و چەکداری "خۆجەیی" و بەسیج لە خوێن ناگوزێندرێن و نارفێندرێن و لە بەندیخانە توند ناکرێن. ڕژیمی ئیسلامی کاتێک بە ناوی بەسیج چەک لە شانی تەواوی ماقوڵانی شار و گوندەکان دەکات، مانای ئەوەیە ڕۆڵەکانی کورد لە شەقامەکانی بە هاوکاری هەموو ئەوانە دەکوژرێن، نەک تەنیا ئەو کەسەی چەکی لە شانە .

هەر ئەندامێکی ڕاپەڕینی ژینا و هەموو ئەو گرووپ ودەستانەی ڕێکخستن و بەڕێوەبردنیان کەوتۆتە سەر شان، دەبێ ئەوڕاستیانە بزانن کە تەنیا لە گەڵ چەک بەدەست ڕووبەڕوو نین.

ئەگەر شارەزاکانی کورد کە سیستەمی ئینترنێت لە کوردستان کۆنترۆڵ دەکەن، کە مێدیای ڕژیم لە کوردستان بەڕێوەی دەبەن، کە ئیدارەکانی ڕژیم

هەڵیدەسووڕێنن، کە سەرجەم فێرگە و زانستگا بەڕێوە دەبەن، هاوکاری ڕژیم نەبن، ڕژیم ناتوانێ خەڵک بکوژێ و دەستبەسەریان بکات.

کورد لە هەر شوێنێکەوە ئەم سیستەمە لە کار بخات لە سەرکەوتن نزیک بۆتەوە، شەڕی کورد بە تەنیا لە سەر شەقام نییە، لە ناو سیستەمەکەیە .

مەبەست " جزوە یا جیزمی" مریشکە ڕەشەیە.

خەیانەت، جاسووسی، ڕاپەڕین
جاسووسی کردن مێژوویەکی کۆنی هەیە، پارسەکان ڕەنگە یەکەم میللەت بووبێتن کە ئەم شێوەیان لە شەڕ بۆ داگیرکردنی وڵاتان بەکار هێنابێ، ئەوان توانیان لە سەردەمی خەشایارشا پارلەمانتاری ناو پاڕلەمانی یۆنان بکڕن. عەڕەب لە کاتی هێرش بۆ وڵاتان، موغول لە کاتی داگیرکردنی سەرزەوینی تر ، نازییەکان لە کاتی چوونە ناو خاکی تر پشتیان بە جاسووس بەستووە. هیچ وڵاتێک نییە دامودەزگای جاسووسی و نەمامی بە شکڵ و فۆڕمی جیاواز بۆ مەبەستی هەمە جۆر نەبێ .

داگیرکردنی لەهستان لە لایەن نازییەکان دەستی پڕڕەنگی جاسووسی تێدا بوو، گەیشتنە ناو شاری پاریس لە لایەن نازییەکان، دەستی جاسووسی تێدا بوو. ساواکی شای ئێران ڕێکخراوێکی "ئینقلابی" حزبی توودەی ئێرانی بەڕیوە دەبرد. ساواک لە ناو "شۆڕشی باشوور" دەستی ئاواڵە بوو، لە ناو هەموو حزب و سەرکردایەتیان مرۆڤی خۆی هەبوو .
ویلهێلم دیتل ساڵی ٢٠١٠ کتێبێکی لە سەر ڕێکخراوەکانی جاسووسی ئیسلامی بە ناوی "Schattenarmeen" بڵاوکردەوە و باس لە لەشکرەکانی نادیاری جاسووسی ئیسلامی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست

دەكات، كە ڕژیمی ئێران دەوری سەرەكی لە ژێر ناوی هەمەڕەنگ تێیدا دەگێڕێ. كورد لە دەرەوە و ناوەوەی ئێران لە ناو پرۆژەی ئەواندا جێگای بۆتەوە .

ساڵی ١٩٨٣ یەكێک لە كادرە باڵاكانی حزبێكی باشوور كە خۆی لە لایەن ڕژیمی ئێران لە تاران دەستبەسەر كرابوو، بۆی گێڕامەوە كە پێشیناری هاوكاری پێدراوە و پێی گوتراوە كە ئەوان لە ناو سەركردایەتی هەموو حزبەكان مرۆڤی خۆیان هەیە.
لە ساڵی ١٩٨٠ لە تاران بۆ من سەلمێندرا بوو، كە ڕژیمی ئیسلامی گەلێک كەسی لە ناو حزبەكانی باشوور كڕیوە. بەشێک لەوان لە دەرەوەی وڵات بە تایبەت لە كاتی شەڕی ئێران و عێراق بە ئاشكرا و بە دزیی دەچوونە سفارتی ئێران لە بۆن و هەر ئەوان كەسانی ڕژیمان بە ناوی ڕۆژنامەنووس دەهێنایە ناو خۆپێشاندان و كۆبوونەوەكان و یەک لایەنی حزبی باشوور لە كۆبوونەوەكان دژی هەر كەس كە دژ بە ئێران قسەی كردبا دەوەستان.

ساڵی ١٩٨٥ لە شاری گیسن لە ئاڵمان لە ماڵی یەک لە بەرپرسانی پیشووی كۆنفدراسیۆنی خوێندكارانی ئێرانی لیستی زۆرێک لە دژبەرانی ڕژیمی ئیسلامی پەیدا بوو، كە درابوو بە سفارەتی ئێران .

لە نێوان ساڵانی ١٩٨٦ بۆ ١٩٩٠ كۆمەڵێک وێنە بەڵگەنامە و كارتی ئەندامەتی كەوتە دەست نووسەری ئەم دێڕانە كە نیشانی دەدا مۆرەكانی ڕژیم لە ناو حزبەكانی كورد و ئێرانی چالاكن. كەسی وای تێدا بوو كارتی ئەندامەتی دوو حزبی ئێرانی و حزبێكی ڕۆژهەڵاتی لە گیرفان دابوو .

لە ناو كورسی زمانی ئاڵمانی، زانستگا، مۆرەی ڕژیم دەردەكەوتن، مێدیای ئاڵمان باسیان لە پرۆژەیەک كرد كە حكومەتی ئێران بەڕێوەی بردبوو، ئەوان سەتان كەسیان بە ناوی پەنابەر ڕەوانەی ئاڵمان و كەمپەكان كردبوو ، ئەوانە پاش زانیاریی كۆكردنەوەی زۆر دەگەڕێنەوە بۆ ئێران و لەوێڕا نامە بۆ دەزگاكانی ئاڵمانی دەنووسن كە ئەوان گەڕاونەتەوە و هیچ گیروگرفتێكیان بۆ نەهاتۆتە پێش، ئەم كارە بووە هۆی گرفت بۆ زۆر لەو كەسانەی پەنابەر بوون .

حزبەکانی ڕۆژهەڵات لە پاش کۆماری کوردستان دەیان نموونەیان لە هەناردەکردنی جاسووسی هەر دوو ڕژیمی شاهی و ئیسلامی بۆ ناو خۆیان بینیوە، ساڵی ١٩٩٤ نووسەری ئەم دێڕانە و کەسێکی تر لە کۆیە شاهید بووین لە دەستبەسەرکردنی دووان لەوان. هەڵەیەکی گەورەیە ئەگەر تەنیا "ماسییە" بچکۆلەکان و چەکبەدەستانی ژێر ناوی "جاش" ببیندرێن، ماسییە گەورەکان کە هەتا ئاستی ڕاوێژکار و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حزبەکان هەڵکشاون و دەوریان لە تێگەیشتن و تێکدانی حزبەکان هەبووە، گرفتی سەرەکی حزبەکانی هەر چوارپارچەن .

"ساڵانی زوو" بە چاوساخی کەسانی باکووری و باشووری لە بەرانبەر کەسێک دانیشتم. سەرجەم قسەکانی لە بازنەی زانیاریی وەرگرتن لە سەر کەسان دەخولایەوە. ئەو کەسە لە ژێر ناوێک بۆ " کۆبوونەوەیەک" لە ئێرانەوە نێردرابوو کە فڕی بەو کارەوە نەبوو کە لە ڕۆژهەڵات دەیکرد. دواتر سەری لە دوو حزبی ڕۆژهەڵاتی دەرهاورد و ئێستا بە شێوەیەکی تر دەنگی هەیە. گەلێک ڕۆمان و چیرۆک و بەسەرهات لە سیستەمی جاسووسی و جاسووسیکردن هەیە، کەسێکی بەناوبانگی سیاسی ڕۆژئاوایی لە کۆتایی ژیانیدا پێیزانی کە خانمەکەی دەیان ساڵ جاسووسی ڕووسەکان بووە .

حزبەکانی سیاسی و نیزامی کورد نەک لە لایەن چوار وڵات و دامودەزگاکانییەوە، بەڵکوو لە لایەن وڵاتانی ڕۆژئاواش لە ژێر چاوەدێری دا هەن و بەشێک لە زانیارییەکان ساڵانە بڵاو دەکرێنەوە و ئەوانی تر بە نهێنی دەمێنن .
سیاسەتی سەرجەم حزبەکانی کورد بە خەستی لە ژێر کاریگەریی مۆرەی ڕژیمەکان دایە. مەهارکردنی کورد لەم چوار وڵاتە و بە لاڕێدا بردنی سیاسەتیان، ئامانجی سەرەکی ئەو وڵاتانە و وڵاتانی هاوپەیمانیان بووە و هەیە، بۆ ئەوەش لە هەر کەرەسە و هەر ڕێگا و هەر فۆڕم و هەر کەسێک لە هەر بوارێکدا کەڵک وەردەگرن.

مۆرەکانی ڕژیم لە بەرگی جیاواز، تێکەڵ بە ڕاپەڕینی ژینا کراون و لە ناوخۆ و دەرەوە دەور دەگێڕن. سۆسیال مێدیا شارەزایانە و هەمە لایەن بۆ بە لاڕێدابردنی لایەنی سیاسی کورد و سەرجەم کورد و ڕاپەڕینی ژینا بەکار دەهێندرێ، تا ئەو جێگایەی دەنگی ڕژیم، سیاسەت و بەرنامەکانی

خوازراو و نەخوازراو لە دەمی کەسانی دەرەوەی ڕژیم دەبیسترێ و بەردەوام دەبێتە ئاڵۆزی زەین و فکر و هەڵوێستی تاکی کورد و لایەنەکان و بشێوی و دڕدۆنگی زۆرتر لە یەکتر .
لێرەش ئەوە دەردەکەوێ کە لەم مەیدانەدا کورد و ڕاپەڕینەکەی پارێزراو نییە و هیچ دەزگایەکی کوردیش نابیندرێ ئامانجی ناسین و ناساندنی لایەنەکانی ئەم شەڕەی ڕژیم بێ و خەڵک هوشیار کاتەوە. لە ڕێگای ئینترنێت و سۆسیال مێدیا و بێژمار پرۆگرام و ئەپەکان ڕژیمی ئیسلامی دەرگای هەر ماڵێکی بۆ ئاواڵەیە و پێویست ناکا بە چەک وە ژوور ماڵەکان بکەوێ .

ئەوەش کە هەموو پێوەندییەکانی ڕاپەڕینی ژینا لە سەر ئینترنێت و سۆسیال مێدیا و بەکارهێنانی ئەپەکان کۆ بۆتەوە، لایەنێکی تری لاوازی ڕاپەڕینی ژینا و لایەنەکانی سیاسییە.

ئەندامانی ڕاپەڕینی ژینا هەتا ئێستا سەرکەوتوو بوون، بە هۆی ئەوەی ڕێبەرایەتی کار و چالاکی لە دەست خۆیان دابووە، هەر چەشنە دەستتێوەردانێکی دەرەکی و کەسانی ناسراو و نەناسراو دەتوانێ هەم خەسارەتی گەورەی لێبکەوێتەوە و هەم ڕاپەڕین بە لاڕێد بەرێ.

درێژەی هەیە ...